

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARLARI ARASINDAKİ AYKIRILIK VE UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ SORUNU

Hüseyin BİLGİN*

ÖZ

İdari yargı sisteminde istinaf kanun yolunun kabulü ile birlikte yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemle birlikte birçok idari uyuşmazlık için temyiz yolu kapatılmıştır. Bu uyuşmazlıklarda kesin kararları bölge idare mahkemelerinin istinaf daireleri vermektedir. Ancak bu durum beraberinde bir çıkmazı da getirmiştir. Benzer konularda farklı bölge idare mahkemelerince farklı kararlar verebilmektedir. Bu durum ise hukuka olan güveni sarsmaktadır. Benzer konularda farklı kararların birleştirilmesi suretiyle hukuk güveni tesis edilmek istenmiştir. Bu konudaki yasal düzenleme ise 2576 sayılı Kanunda yer almaktadır.

Çalışmamızın konusunu 2576 sayılı Kanununun 3/C maddesinde yer alan hüküm oluşturmaktadır. Çalışmada bu hükümde yapılan değişiklikler ve bu değişiklik gerekçeleri ele alınmıştır. Aynı şekilde benzer konularda aykırılığın giderilmesi yoluna başvurulmasının koşulları ve bu yola başvurulunca alınan kararların hüküm ve sonuçlarına yer verilmiştir. Uygulamada bu hükme dayalı olarak verilen kararlar ve bu kararlar ilgili eleştiri görüş ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *İstinaf Dairesi, Bölge İdare Mahkemesi, Danıştay, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu.*

THE ISSUE OF ELIMINATING THE CONFLICT BETWEEN THE DECISIONS OF THE DISTRICT ADMINISTRATIVE COURTS

ABSTRACT

A new era has begun in the administrative justice system with the acceptance of the appeal legal remedy. During this period, many administrative disputes were closed for cassation (Council of State). Final decisions in these disputes are given by the appellate divisions of the district administrative courts. However, this situation also brought a dilemma. Different decisions can be given by different district administrative courts on similar issues. This situation damages the trust in the law. In this context the law-maker aimed to establish legal trust by combining different decisions on similar issues. The legal regulation on this subject is included in the Law No. 2576.

* Dr., İdare Hukuku, Bölge İdare Mahkemesi / KONYA,
e-posta: huseyinbilgin22@hotmail.com.

ORCID: 0000-0003-1887-792X

DOI : 10.34246/ahbvuhfd.979199

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 21/12/2020

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 29/06/2021

The subject of our study is the provision in the article 3 / C of the Law no 2576. In this study, the amendments made in this provision and their reasons are discussed. Likewise, the conditions of removal of conflicts in similar issues and results of these decisions given by using this method are included. The decisions given based on this provision and critiques, opinions and suggestions about these decisions are included.

Keywords: *Appeal Divisions, District Administrative Court, Council of State, Council of State Administrative Law Divisions, Council of State Tax Law Divisions.*

GİRİŞ

Türk yargı sistemimiz adli ve idari yargı olmak üzere iki temel yargı koluna ayrılmaktadır. 1982'ye kadar idari davalara bakma yetkisi, ülkedeki tek idari yargı organı olan Danıştay'a aitti. 1982 yılında kabul edilen 2575 sayılı Danıştay Kanunu, 2576 sayılı Bölge İdare, İdare ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluş ve İşleyişleri Hakkında Kanun ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanun ile birlikte tek aşamalı yargılama yapma yetkisi Danıştay'dan alınmıştır. Danıştay'ın 2575 sayılı Kanunda düzenlenen bazı ilk derece mahkemesi olarak baktığı istisna davalar dışında, Danıştay temyiz mercii hüviyetine kavuşturulmuştur. İlk derece yargılama yetkisi ise birçok ilde kurulan idare ve vergi mahkemelerine verilmiştir. İlk derece idare ve vergi mahkemelerince verilen kararların temyiz incelemesi ise Danıştay tarafından yapılacaktır.

Anılan kanun değişiklikleri ile birlikte temyiz incelemesi dışında birtakım işlerin itirazın görüşülmesi amacıyla da bölge idare mahkemeleri faaliyete geçirilmiştir. Zamanla bölge idare mahkemelerinin itirazın baktığı dava sayısı da artırılarak bazı uyuşmazlıkların Danıştay'ın önüne gitmeden kesinleşmesi imkânı sağlanmıştır.

6545 sayılı Kanunun kabulü ile birlikte kimi davalar için üç dereceli yargılama sistemine geçilmiş iken, Danıştay'a gitmeden kesinleşen dava sayısında artışa gidilmiştir. Söz konusu Kanun ile bölge idare mahkemesi sayısının 25 den 7'ye düşürülmesinin yanı sıra bu yedi bölge idare mahkemesinde çeşitli sayılarda ihtisas daireleri açılarak bölge idare mahkemelerine bir nevi yerel küçük Danıştay özelliği verilmiştir¹.

¹ "Mülga itiraz kanun yolu, büyük oranda istinaf kanun yolunun özelliklerini taşımaktaydı.

İdari yargı sisteminde bölge idare mahkemelerinin mevcut olmasına rağmen, itiraz yerine istinaf sistemine geçilmesiyle birlikte birçok yenilik ve sorunlar da ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan sorunlardan en önemlilerinden birini aynı veya benzer konularda aynı bölge idare mahkemelerinin farklı daireleri ile farklı bölge idare mahkemesi istinaf daireleri tarafından verilen birbirine aykırı yöndeki kararlar oluşturmaktadır. 2576 sayılı Kanunda istinaf kanun yolu ile birlikte bu konuya ilişkin bir düzenleme yapılmışsa da, uygulamadaki aksaklıklar görülerek bu konuda kanun değişikliğine gidilmiştir.

Çalışmamızda benzer konularda farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında aykırılıkların ve uyuşmazlıklarının giderilmesine ilişkin müessese ele alınıp incelenmiştir. Bu kapsamda anılan yola başvuru koşulları, başvuruyu yapmaya yetkili birimler, başvuruyu (üzerine konuyu) inceleyecek olan makamlar ele alınmıştır. Yine bu konuda Danıştay tarafından verilen kararlardan hareketle uygulamada doğan sorunlar ele alınmış ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerine yer verilmiştir.

I. İSTİNAF KANUN YOLUNUN KABULÜ

Kamuoyunda “beşinci yargı paketi” olarak da bilinen 6545 sayılı Kanunla idari yargıya ilişkin birçok konuda değişikliğe gidilmiştir². Anılan değişikliklerden en önemlisi “istinaf” müessesesidir. İstinaf müessesesinin getirilmesinin en büyük nedeni ise, Danıştay’a temyiz edilen davaların çokluğu ve bu davaların temyiz ve karar düzeltme incelemelerinin makul süre içinde bitirilememesidir³. Aslında idari yargıdaki mevcut işi yükü ve uyuşmazlıkların azaltılması adına birçok düzenleme yapılmış ve yapılmaya da devam etmektedir. Uygulayıcılar tarafından da idari yargıdaki dava sayısının azaltılmasına yönelik çok sayıda görüş ve öneriler sunulmuştur⁴.

Özellikle, kararın bozularak geri gönderilmesi yerine yeniden karar verilmesi ve gerekli incelemenin bölge idare mahkemesi tarafından yapılabilmesi, itiraz kanun yolunda istinaf yetkililerinin kullanımını gösteriyordu.” Murat Sezginer, “İdari Yargıda İstinaf İncelemesinin Esasları ile İstinaf Uygulamasında İçtihat Ayrılıkları Sorunu ve Çözüm Yolları”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 150. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 99, 2018, s. 112.

² Beşinci yargı paketi ile idari yargı ile ilgili değişiklikler hakkında geniş bilgi için bkz. Hüseyin Bilgin, “Beşinci Yargı Paketiyle İdari Yargıdaki Son Değişiklikler Hakkında Bir İnceleme”, 2016, 1 (2), KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.149-186.

³ Hüseyin Bilgin, 99 Soruda İdari Yargıda İstinaf Başvuru Rehberi, Adalet Yayınevi, 2016, s.1.

⁴ Bilgin, İdari Yargıda İstinaf, s. 1 ve dp. 3.

6545 sayılı Kanunla 2577 sayılı Kanunun “itiraz” başlıklı 45. maddesinin madde başlığı “İstinaf” olarak değiştirilerek idari yargıda istinaf kanun yolu getirilmiştir(6545 SK m.19)⁶. Anılan değişiklik öncesinde bölge idare mahkemelerine bazı davalar açısından itiraz yoluna başvurulabilmekte ve bölge idare mahkemeleri önüne gelen uyuşmazlık hakkında gerektiğinde inceleme ve araştırma yapma, ara kararı ile bilgi, belge isteyebilmeleri yönüyle

⁵ İstinaf kavramı sözcük olarak; yeniden başlamak, baştan başlamak anlamına gelmekle birlikte Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre ise “mahkemenin verdiği kararı kabul etmeyerek bir üst mahkemeye götürme” olarak tanımlanmaktadır. <<http://www.osmanlicanedemek.com/istinaf-104934>> Erişim Tarihi 27.11.2020; Türk Dil Kurumu Sözlüğü, <http://www.tdk.gov.tr/genel_sozluk.htm>, Erişim Tarihi 27.11.2020; İstinaf başvurusu kavramının, *ilk derece mahkemesi olan idare ve vergi mahkemelerinin 2576 sayılı Kanunda belirtilen parasal değer üstünde kaldığı için kesin olmayan ve ivedi yargılama usulüne tabi olmayan kararlarının hem maddi hem de hukuki yönden ele alınıp incelenmesi amacıyla bölge idare mahkemesinin ilgili istinaf dairelerinde yeniden incelenip karara bağlanması için yapılan başvuru* olarak ifade edebileceği hakkında Bilgin, İdari Yargıda İstinaf, s. 4.

⁶ İdari yargıda istinaf kanun yolu konusunda geniş bilgi için bkz. Mustafa Avcı, “6545 ve 6552 sayılı Kanunlar ile İdari Yargıya İlişkin Kanunlarda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme”, 2015, 13 (152), Legal Hukuk Dergisi, s. 35-106; Sebahattin Taha Hasbutcu, İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu, Adalet Yayınevi, 2016; Zuhal Bereket, “İdari Yargılama Hukuku Açısından İstinaf ve Kabulü Sorunu”, 1998, 28 (94), Danıştay Dergisi, s. 93-107; Engin Saygın, “İdari Yargıda İstinaf Mahkemesi Tartışmaları Üzerine Bir Analiz”, 2011, LXIX (1-2), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, s. 635-648; Zeynep Nihal Aydınoglu, “İstinaf Kanun Yolunun İdari Yargılama Usulüne Başlıca Etkileri”, 2018, 9 (34), Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 387-423; Oğuz Sancakdar, “İdari Yargıda İstinaf Sistemi Üzerine Düşünceler”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 144. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları No: 83, 2012, s. 13-95; Oğuz Sancakdar, “İdari Yargı İstinaf Sistemindeki Olası Sorunlar ve Çözümler”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 148. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2016, s. 29-113; Ali Akyıldız, “İstinafa İlkesel Bakmak”, Danıştay ve İdari Yargı Günleri 147. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları No: 89, 2015, s. 11-32; Selami Demirkol, “İdari Yargılama Usulü Yenilenirken İstinaf Kanun Yolu Öngörüsü-Danıştay’ın İçtihat Mahkemesi Rolü’nün Güçlendirilmesi”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 148. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2016, s. 115-140; Aydın Gülan, “Ülkemizdeki Kanuni Düzenlemeler Sonrasında İstinaf Kanun Yolu Hakkında Yeniden ve Farklı Düşünmek”, Danıştay ve İdari Yargı Günleri 148. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2016, s. 19-27; Ramazan Yıldırım, “Türkiye’de İstinaf Uygulamasının İdari Yargıya Etkisi”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 147. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları No: 89, 2015, s. 33-53; Gül Üstün, “İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu Üzerine Bir Değerlendirme”, 2016, 22 (2), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuki Araştırmalar Dergisi, s. 13-38; Mustafa Avcı, İdari Yargılama Usulünde Son Yenilikler ve İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu, Yetkin Yayınevi, 2017; Serkan Çınarlı; İdari Yargılamada İstinaf ve Bölge İdare Mahkemeleri, Seçkin Yayınevi, 3. Baskı, 2020; Bahtiyar Akyılmaz/Murat Sezginer/Cemil Kaya, Türk İdari Yargılama Hukuku, Savaş Yayınevi, 4. Baskı, 2020, s. 735-742; Halil Kalabalık, İdari Yargılama Usulü Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 14. Baskı, 2020, s. 41-415. Ramazan Çağlayan, İdari Yargılama Hukuku, Seçkin Yayınevi, 12. Baskı, 2020, s. 758-785; Ender Ethem Atay, İdari Yargılama Hukuku, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2020, s. 394-408; Ramazan Çağlayan, İdari Yargı Kararlarına Karşı Başvuru Yolları (Fransa-Türkiye Mukayeseli Bir Deneme) Seçkin Yayınevi, 2017, s. 298-341.

bir istinaf merciine, aldıkları kararlarının kesin nitelikte olması nedeniyle de bir nevi temyiz yerine benzediği ifade edilmekle birlikte itiraz yolunun aslında bir temyiz yolu olduğu belirtilmekteydi⁷.

Son değişiklik üzerine bölge idare mahkemeleri tam olarak istinaf mercii haline getirilmiştir. Buna göre, birçok uyumsuzluğun esası hakkında karar veren makam haline gelmiştir.

II. ÜLKEMİZDEKİ BULUNAN BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ VE DAİRE SAYILARI

6545 sayılı Kanun hükümlerinin yürürlüğe girdiği 20 Temmuz 2016 tarihinden önce ülkemizde 25 ilde 25 bölge idare mahkemesi bulunmaktaydı. Bölge idare mahkemelerinin bulunduğu iller sırasıyla; Ankara, Eskişehir, Kayseri, Kırıkkale, Sivas, Zonguldak, Erzurum, Van, Gaziantep, Diyarbakır, Malatya, İstanbul, Bursa, Edirne, Sakarya, İzmir, Aydın, Denizli, Manisa, Konya, Adana, Antalya, Samsun, Ordu, Trabzon şeklindeydi. 6545 sayılı Kanun ile istinaf uygulamasının başlaması üzerine bölge idare mahkemelerinin sayısı azaltılmış ve her bölge idare mahkemesi bünyesinde birden fazla istinaf dairesi açılmasına karar verilmiştir.

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2 nci maddesi uyarınca Adalet Bakanlığı tarafından Ankara, İstanbul, İzmir, Konya, Gaziantep, Bursa, Erzurum ve Samsun olmak üzere 8 mahalde bölge idare mahkemeleri 26/09/2014 tarihinde kurulmuştur. Bilahare, Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün 26/02/2016 tarihli ve 21646783/E.339-8872 sayılı yazısı ile bazı yer bölge idare mahkemelerinin yargı alanlarının yeniden belirlenmesine ilişkin teklif görüşülerek; HSYK Genel Kurulunun 29.02.2016 gün ve 54 sayılı kararı ile (Bursa Bölge İdare Mahkemesi hariç olmak üzere) yedi ilde bölge idare mahkemesi faaliyete geçirilmiştir. Daha sonra, 03.06.2020 gün ve 31144 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Adalet Bakanlığı kararı ile Adana Bölge İdare Mahkemesi kurularak 01.09.2020 tarihinde faaliyete geçirilmiştir⁸.

---

⁷ A.Şeref Gözübüyük, Yönetmelik Yargı, Turhan Kitapevi, 34. Baskı, Ankara 2015, s. 512; Lütfi Duran; "İdari Yargı Adileşti", 2011, 3 (1-3), İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, s. 53-83. Ayrıca bölge idare mahkemelerinin niteliği hakkında tartışmalar için bkz. Üstün, s. 16-18; Çağlayan, İdari Yargılama Usulü, s. 758.

⁸ Hakimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 29.02.2016 gün ve 54 sayılı kararı için bkz. RGT:01.03.2016, RGS:29640. Hali hazırda faal olan bölge idare mahkemeleri ise; Adana Bölge İdare Mahkemesi, Ankara Bölge İdare Mahkemesi, Erzurum Bölge İdare Mahkemesi,

Her bölge idare mahkemesi bünyesinde idare ve vergi dava daireleri istinaf başvurularına bakan daireler olarak görev yapmaktadır. Bölge idare mahkemelerinde yer alan faal dairelerin dağılımı ise; Ankara’da 13 idare, 4 vergi dava dairesi; İstanbul’da 10 idare, 6 vergi dava dairesi; İzmir’de 7 idare, 3 vergi dava dairesi; Erzurum’da 3 idare, 1 vergi dava dairesi; Samsun’da 4 idare, 2 vergi dava dairesi; Konya’da 4 idare, 3 vergi dava dairesi; Gaziantep’te 5 idare, 2 vergi dava dairesi ve Adana’da ise 3 idare, 2 vergi dava dairesi şeklindedir.

Bu daireler arasında iş bölümünün ne şekilde belirleneceği konusu 2576 sayılı Kanunda düzenlenmiştir. Düzenlemenin ilk şeklinde bölge idare mahkemeleri içindeki dairelerin iş bölümleri bölge idare mahkemeleri başkanlar kurulunca belirlenecekti. Buna göre, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak ihtisaslaşmayı sağlamak amacıyla, bölge idare mahkemesi daireleri arasındaki iş bölümünü belirlemek, daireler arasında çıkan iş bölümü uyuşmazlıklarını karara bağlamak (2576 SK m. 3/C- 4 a) başkanlar kurulunun görevleri arasında sayılmıştı. Ancak 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 20/07/2017 tarih ve 7035 sayılı Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değişik 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası “*Gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak bölge idare mahkemesi daireleri arasındaki iş bölümü, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir*” hükmü getirilerek bu görev Bölge idare mahkemesi başkanlar kurulundan alınarak Hakimler ve Savcılar Kuruluna verilmiştir. HSK tarafından bölge idare mahkemelerinin iş bölümleri belirlendikten sonra anılan iş bölümleri HSK’nın internet sitesinde ilan edilmiştir⁹.

si, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, İzmir Bölge İdare Mahkemesi, Konya Bölge İdare Mahkemesi, Samsun Bölge İdare Mahkemesidir. Ülkemizin nüfusuna göre mevcut bölge idare mahkemesi sayısının artırılması gerektiği hakkındaki görüş için bkz. Sancaktar, 148. Yılı Sempozyumu, s. 37-38. Kanaatimizce de mevcut bölge idare mahkemelerinin sayılarının artırılmasında fayda bulunmaktadır. Bunun içinde HSK tarafından kurulmuş olan Bursa Bölge İdare Mahkemesine atama işlemleri gerçekleştirilmeli ve Kayseri, Antalya gibi illerde de bölge idare mahkemeleri açılmalıdır.

⁹ <<https://www.hsk.gov.tr/IstinafMahkIsBolumleri.aspx>> Erişim Tarihi 03.11.2020.

III. BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARLARI ARASINDA AYKIRILIKLAR ÇIKMASI

Yukarıda da ifade edildiği üzere ülkemizde hali hazırda 8 bölge idare mahkemesi faaliyette olup bu mahkemelerdeki dava dairelerince birçok konuda kesin olarak karar verilmektedir. Bu şekilde kesin kararlar verilmesi, aynı konuda farklı bölge idare mahkemelerince farklı kararlar verilmesi riskini ortaya çıkarmaktadır¹⁰. Aynı konularda farklı kararlar verilmesi ise, istinaf merciine olan güveni ve vatandaşın adalete olan inancını sarsacağı gibi hukuki güvenlik ilkesini¹¹ de ihlal edecektir. Yaşanabilecek bu olumsuzluğun önüne geçmek amacıyla Kanun Koyucu 2576 sayılı Kanunda düzenleme yapma yoluna gitmiştir. Buna göre, Bölge idare mahkemesi başkanlar kurulunun görevleri arasında;

“Benzer olaylarda bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kararlar arasında aykırılık veya uyumsuzluk bulunması halinde resen veya ilgili bölge idare mahkemesi dairelerinin ya da istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların bu aykırılığın veya uyumsuzluğun giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine istemin uygun görülmesi halinde kendi görüşlerini de ekleyerek konuyu Danıştay Başkanlığı'na iletmek” (m.3/C-4-c) sayılmıştır.

Anılan madde hükmüne göre yapılacak olan talepler hakkında 2575 sayılı Danıştay Kanununun 39 uncu ve 40 ıncı maddeleri uygulanacaktı. Ancak Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunun toplanma ve karar alma güçlüğü nedeniyle madde ve fıkra hükmünde değişikliğe gidilmiştir¹². Maddedeki

¹⁰ Bölge İdare Mahkemeleri kararları arasında içtihat farklılığı çıkması durumunda bu aykırılıkların giderilmesi konusunda Danıştay'a görev verilebileceği yönünde görüş için bkz. Sancakdar, 144.Yıl Sempozyumu, s. 22; Yine aynı şekilde bölge idare mahkemeleri arasındaki olası içtihat farklılıklarının önlenmesi için zorunlu “istinaflar kurulu” toplantılarının çalışmalarını düzenli, etkin ve verimli bir işleyişe tâbi kılınabileceği ve hukuksal veri tabanı oluşturulması gerektiği hakkında Sancakdar, 148. Yılı Sempozyumu, s. 40, s. 43 ve s. 74; İçtihat farklılığının giderilmesi hakkındaki görüşler için bkz. Demirkol, s. 138; Akyıldız, s. 31; Üstün, s. 18; Ayrıca İçtihat aykırılıklarının giderilmesi, içtihat birliğinin sağlanması hususunun önemi hakkında Avrupa Hâkimleri Danışma Kurulu” (CCJE)’nun 10 Kasım 2017 tarihli 20 no.’lu görüşü (CCJE, 2017/20 no.lu Yasanın uygulanmasında bir örneklik hususunda mahkemelerin rolüne ilişkin görüş, 10 Kasım 2017 Strazburg.) hakkında bkz. Sezginer, 150 Yılı Sempozyumu, s. 122-123.

¹¹ Sancakdar, 148. Yıl Sempozyumu, s. 43.

¹² **Anılan hükmün gerekçesi:** “Maddeyle, 2576 sayılı Kanunun 3/C maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Aynı veya farklı bölge idare mahkemesi dairelerince benzer olaylarda verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki aykırılık veya uyumsuzlukları giderme görevi,

2575 sayılı Kanunun 39 ve 40 maddesine yapılan atıf kaldırılmış ve bu görev Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulundan alınarak Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri Kurullarına verilmiştir. Buna göre, 17.10.2019 gün ve 7188 sayılı Kanunun 7. maddesiyle yapılan değişiklik sonrası yeni hüküm

“Dördüncü fıkranın (c) bendine göre yapılacak istemler, konusuna göre İdari veya Vergi Dava Daireleri Kuruluna iletilir. İlgili dava daireleri kurulunca üç ay içinde karar verilir. Aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir.” şeklini almıştır¹³.

2576 sayılı Kanunda bölge idare mahkemelerinin aynı konularda verdikleri kararlar arasında aykırılık ve uyuşmazlık bulunması tabiri kullanılmıştır. Aslında aykırılık ve uyuşmazlık kavramları içtihat farklılığını doğuran bir hallerdir¹⁴. İchtihat farklılığı olması nedeniyle Kanun koyucu uyuşmazlık ve aykırılıkların giderilmesi görevini ilk olarak Danıştay İçtihadı Birleştirme Kuruluna vermişti.

hâlihazırda Danıştay İçtihatları Birleştirme Kuruluna verilmiştir. Bu Kurul, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 18 inci maddesi uyarınca Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, dava daireleri başkanlar ve üyelerinden oluşmaktadır. Kurul, geniş katımlı yapısı sebebiyle sık toplanamamakta ve toplandığı zamanlarda Danıştay'ın diğer kurulları ve dava daireleri çalışmamaktadır. Ayrıca, Kurulun karar vermesi için Kanunda herhangi bir süre de öngörülmemiştir. Belirtilen nedenlerle söz konusu uyuşmazlıkların çözümlenmesi, beklenen süratle gerçekleşmemekte ve Danıştay'ın diğer kurulları ile dava dairelerinin işleyişinde aksaklıklar ortaya çıkmaktadır. Maddeyle, aynı veya farklı bölge idare mahkemesi dairelerince benzer olaylarda verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin gerekçeli istemlerin, uyuşmazlığın konusuna göre Danıştay idari veya vergi dava daireleri kurullarınca üç ay içinde karara bağlanacağı hüküm altına alınmaktadır. Aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak verilen kararlar kesin nitelikte olacaktır.” <<https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2215.pdf>> Erişim Tarihi 15.11.2020.

¹³ Yine doktrinde Sancakdar tarafından savunulan görüşe göre, 2576 sayılı Kanunun 3/D maddesindeki hükümden beklenen faydanın sağlanamaması halinde, Fransa'daki “yargısal görüş (avis contentieux)” mekanizması getirilebilir. Mahkemeler dava devam ederken, esasa girmeden önce, hükmün yorumu için Danıştay'dan yargısal görüş istenmesi mümkün kılınabilecektir. Sancakdar, 148. Yıl Sempozyumu, s. 41; Öte yandan Sezginer ise, içtihat farklılıklarının önüne geçilebilmesi için, her düzeydeki yargı kararına kısıtlamasız erişimin sağlanması, yerleşik içtihattan sapmak için net, açık gerekçeler sunma şartının aranması, benzer nitelikteki uyuşmazlıklar (davalar) bakımından Fransa ve Almanya'da uygulanan yargısal görüş veya grup davalar yolunun işletilmesi, mahkeme başkan ve üyelerinin, yargıçların belli aralıklarla istişare toplantıları yapmaları şeklinde ifade edilmiştir. Sezginer, 150. Yılı Sempozyumu, s. 130-133.

¹⁴ İdari yargıda içtihat farklılıkları sorunu ve çözüm yolları konusunda bkz. Turan Yıldırım, “İdari Yargıda İçtihat Farklılıkları Sorunu ve Çözüm Önerileri”, Danıştay ve İdari Yargı Günleri 147. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2017, s. 135-153.

IV. AYKIRILIĞIN VE UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ KARARI VERİLME KOŞULLARI

2576 sayılı Kanuna göre bölge idare mahkemesi kararları arasındaki aykırılığın veya uyumsuzluğun giderilmesine karar verilebilmesi için aşağıdaki dört koşulun birlikte bulunması gerekmektedir.

1. Benzer olaylar hakkında bölge idare mahkemeleri istinaf dairelerince birbirine aykırı kesin nitelikte kararlar verilmelidir.

2. Farklı kararlar nedeniyle aykırılığın giderilmesi yönünde gerekçeli bir talep olmalıdır.

3. Başkanlar kurulunca talep üzerine kararlar arası aykırılığın giderilmesi yönünde karar alınmalıdır.

4. Aykırılığın giderilmesi konusu Danıştay ilgili kurulunca kabul edilmelidir.

A. Benzer Olaylar Hakkında Bölge İdare Mahkemeleri Dairelerince Birbirine Aykırı Kesin Nitelikte Kararlar Verilmeli

2576 sayılı Kanunun 3/C-4 maddesi uyarınca Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri Kurullarına başvuru yapılabilmesi için öncelikle benzer olaylar hakkında farklı bölge idare mahkemelerinin dairelerince verilen farklı kararlar olmalıdır¹⁵. Aynı şekilde aynı bölge idare mahkemesi bünyesinde yer alan istinaf daireleri arasında da farklı kararlar olması halinde bu kararlar arasındaki aykırılığın ve farklılığın giderilmesi amacıyla başvuru yapılabilir.

Bölge idare mahkemesinin hangi kararlarına karşı bu yola başvuru yapılabileceği yine Yasa hükmünde ifade edilmiştir. Buna göre bölge idare mahkemelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bu yola gidilebilecektir. Dolayısıyla, istinaf sonrası temyiz kanun yolu açık olan kararlar ile istinaf yoluna başvurulmadan kesinleşen mahkeme kararları için aykırılığın

¹⁵ Yıldırım tarafından, aynı konularda benzer karar verilmesi idari yargı yerlerindeki içtihat farklılıklar nedenlerinden birisi olarak görülmüştür. Buna sebep olarak ise, üye sayısındaki değişiklik, üye yenilenmesi ve Dairelerin birden fazla heyetten oluşması, aynı konuda farklı kararlar verilmesine yol açabildiği ifade edilmiştir. Çözüm önerisi olarak ise, AİHM ve Anayasa mahkemesi kararlarında olduğu gibi, benzer olaylarda verilen önceki kararlara atıf yapılması tavsiye edilmiştir. Bu sayede önceki kararlara yapılan atıflarla, kararlarda istikrarı ve sürekliliği sağlayacak ve üye değişikliği, kararlardaki farklılığın sebebi olmaktan çıkacağı ifade edilmiştir. Yazar ayrıca önce verilen kararlardan ayrılan mahkemenin, bu ayrılığın haklı hukuki gerekçesini de ayrıntılı olarak açıklaması gerektiğini de ifade etmiştir. Yıldırım, 147. Yılı Sempozyumu, s. 146.

giderilmesi başvurusu söz konusu olamayacaktır.

1. İstinaf Başvurusuna Konu Edilen Kararlar

Kural olarak ilk derece mahkemelerince verilen kararların tamamına karşı istinaf başvurusu yapılabilecektir (2577 SK m. 45¹⁶). Ancak bu kuralın üç istisnası bulunmaktadır.

a- Konusu beş bin Türk lirasını (2021 yılı için 7.000,00 TL) geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz¹⁷.

b- İvedi yargılama usulüne tabi olan davalarda istinaf yoluna başvurulamayacaktır (m. 45/8). Bu davalarda istinaf makamı olan bölge idare mahkemeleri yerine doğrudan doğruya Danıştay'a temyiz yolu getirilmiştir

¹⁶ 2577 sayılı Yasanın 45.maddesinin değişiklik önceki hali şu şekildedir; “1. İdare ve vergi mahkemelerinin; a) İlk ve orta öğretim öğrencilerinin sınıf geçme, not tespiti, kayıt, nakil, ilişik kesme ve disiplin cezalarına ilişkin işlemler ile yükseköğretim öğrencilerinin sınıf geçme ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden, b) Valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilâtındaki yetkili organları tarafından kamu görevlileri hakkında tesis edilen geçici görevlendirme, ikinci görev, vekaleten atama, görev ve unvan değişikliği içermeyen il içi naklen atama, görevden uzaklaştırma, yolluk, lojman ve izinlerine ilişkin idari işlemlerden, c) Kamu görevlilerine uyarma ve kınama cezası verilmesine ilişkin işlemlerden, d) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının üyeleri hakkında verdiği mesleki faaliyeti sona erdirmeyen her türlü disiplin ve sınav işlemlerinden, e) Asker ailelerine yardım ile ilgili işlemlerden, f) 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanunun uygulanmasından, g) 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal yardım amacıyla bağlanan aylık ve yapılan sosyal yardımlarla ilgili uygulamalardan, h) 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından, ı) 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun uygulanmasından, kaynaklanan uyuşmazlıklarla ilgili olarak verdikleri nihai kararlar ile tek hâkimle verilen nihai kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebilir.”

¹⁷ 6545 sayılı Kanunun TBMM'ye sunulan tasarısında ilk derece mahkemesince kesin olarak karar verilecek konular daha geniş olarak düzenlenmişti. Ancak, kanunlaşan metinde sadece parasal sınır kesinlikte ölçü alınmıştır. Tasarıda yer alan düzenlemeye göre, ilk, orta ve yükseköğretim öğrencilerinin not tespitleri ile bu öğrencilere verilen uyarma, kınama niteliğindeki disiplin cezalarına ilişkin işlemlere; kamu görevlilerinin lojman ve izin işlemlerine; kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının üyelerine uyarma ve kınama niteliğindeki disiplin cezası verilmesine ilişkin işlemlere, asker ailelerine yardımla ilgili işlemlere, 3294 sayılı Kanun uyarınca kamu kurumu ve kuruluşları tarafından yapılan sosyal yardımlarla ilgili işlemlere, 3091 sayılı Kanunla ilgili işlemlere karşı istinaf yoluna başvurulamayacak ve idare mahkemesince kesin nitelikte karar verilecekti. Bilgin, İdari Yargıda İstinaf, s. 51.

(m. 20A/2-g). Bunun nedeni ise, uyuşmazlık konusu edilen hususta bir an evvel kesin karara ulaşılmak istenilmesidir¹⁸. İvedi yargılama usulü uygulanacak olan, ihaleden yasaklama kararı hariç ihale işlemleri, acele kamulaştırma işlemleri, Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları, 2634 sayılı Kanun uyarınca yapılan satış, tahsis, kiralama işlemleri, 2872 sayılı Kanun uyarınca verilen ÇED kararları, 6306 sayılı Kanun uyarınca alınan Bakanlar Kurulu kararlarına ve MEB ile ÖSYM tarafından yapılan merkezi ve ortak sınavlara karşı açılan davalarda istinaf yoluna başvurulamayacaktır (m. 20/A-1; m. 20/B-1).

c- Diğer kanunlarda, verilen kararın kesin olduğuna ilişkin hüküm bulunması durumunda, istinaf kanun yoluna başvurulması mümkün değildir. Örneğin 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na göre, sınır dışı etme kararına karşı mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır ve mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir¹⁹.

Bu üç istisna dışındaki diğer tüm idare ve vergi mahkemesince verilen kararlarında 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesi uyarınca karar aleyhine olan tarafça “istinaf” başvurusu yapılabilecektir.

2. İstinaf Dairelerinin Kesin Nitelikte Kararları

İstinaf daireleri kararlarının büyük çoğunluğu kesin nitelikte kararlardır. Bu kararlara karşı herhangi bir başvuru yolu yoktur. Bu durumun istisnası olan karar ve dava türleri ise 2577 sayılı Kanunun 46 ıncı maddesinde tek tek sayılmış²⁰ ve 2577 sayılı Kanunda bölge idare mahkemesi kararlarının 46 ıncı

¹⁸ Bilgin, Beşinci Yargı Paketi, s. 160; Ayrıca ivedi yargılama usulü hakkında geniş bilgi için bkz. Hüseyin Bilgin/Yunus Eraslan, “6552 Sayılı Kanunla 2577 Sayılı Kanunlarda Yapılan Değişiklikler”, 2016, 1 (2), *KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 121-147; Mine Kasapoğlu Turhan; “İdari Yargıda İvedi Yargılama Usulü”, 2015, (3), *Ankara Barosu Dergisi*, s. 185-219; Seyfettin Kara, “İvedi Yargılama Konuları ve Süreleri”, 2020, 15 (167), *Terazi Hukuk Dergisi*, s. 1390-1408; Ramazan, Çağlayan, “Fransız ve Türk İdari Yargılama Hukuklarında İvedi Yargılama”, 2014, XVIII (3-4), *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 1-41.

¹⁹ Yunus Eraslan, “İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu Aşamasında Verilen Gönderme Kararları Üzerine Bir İnceleme”, 2020, 6 (1), *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 77-132.

²⁰ Bölge idare mahkemesi (ilgili istinaf dairesi) kararlarından 46. maddede 14 bent halinde sayılan kararlarına karşı temyiz yolu öngörülmüştür. Tasarıda 6 dava türüne karşı temyiz yolu açık bırakılırken, yerinde bir kararla bu sayı Kanunlaşan metinde 14 bent olarak düzenlenmiş ve temyiz edilecek uyuşmazlık sayısı artırılmıştır. Temyize gidilecek olan dava türleri ise; a) Düzenleyici işlemlere (mahalli uygulanan düzenleyici işlemler bir başka deyişle iptali istemiyle Danıştay yerine ilk derece mahkemesi olarak diğer mahkemelerde iptal davası açılabilen düzenleyici işlemler) karşı açılan iptal davaları b) Konusu yüzbin TL'yi

madde uyarınca temyize açık olmayanları haricinde kesin olduğu şeklinde ifade edilmiştir (m. 45/6).

Bölge idare mahkemesi, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan istinaf başvurusunu haklı bulduğu, davaya görevsiz veya yetkisiz mahkeme yahut reddedilmiş veya yasaklanmış hâkim tarafından bakılmış olması hâllerinde, istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar vererek dosyayı ilgili mahkemeye gönderir. Bölge idare mahkemesinin bu fıkra uyarınca verilen kararları kesindir (m. 45/5). Burada ilgili mahkemenin önceki kararında ısrar etme olanağı bulunmamaktadır.

Aykırılığın giderilmesi istemine konu edilebilecek olan kararlar da istinaf dairelerince verilen kesin kararlar olmalıdır. Kararın kesin olmaması halinde, Danıştay'a bu karara aykırı olan bir başka istinaf dairesi kararı ile aykırılığın giderilmesi istemiyle başvuru yapılamayacaktır. Nitekim Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu da önüne gelen bir aykırılığın giderilmesi istemlerini bu gerekçe ile reddetmiştir²¹. Anılan karara bakıldığında;

aşan (2021 yılı için 192.000,00 TL) vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davalar. c) Belli bir meslekten, kamu görevinden veya öğrencilik statüsünden çıkarılma sonucunu doğuran işlemlere karşı açılan iptal davaları d) Belli bir ticari faaliyetin süresiz veya otuz gün yahut daha uzun süreyle engelleyen işlemlere karşı açılan iptal davaları e) Müşterek kararname (Cumhurbaşkanı, Başbakan ve ilgili bakan) ile yapılan atama, naklen atama ve görevden alma işlemlerine karşı açılan davalarda temyiz yoluna gidilecek kararlardır. Aynı şekilde müşterek kararname ile olmasa bile daire başkanı ve daha üst düzey kamu görevlilerinin atama, naklen atama ve görevden alma işlemleri hakkında açılan iptal davaları f) İmar planları, parsalesyon işlemlerinden kaynaklanan davalar. Bu davaların içine İmar Kanununun 18. maddesi uyarınca yapılan imar uygulamaları da girmektedir. g) Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonu ve Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunca itiraz üzerine verilen kararlar ile 2960 sayılı Boğaziçi Kanununun uygulanmasından doğan davalar h) Maden, taş ocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular ile ilgili mevzuatın uygulanmasına ilişkin işlemlere karşı açılan davalar ı) Ülke çapında uygulanan öğrenim ya da meslek veya sanatın icrası veyahut kamu hizmetine giriş amacıyla yapılan sınavlar hakkında açılan davalar i) Liman, kruvaziyer limanı, yat limanı, marina, iskele, rıhtım, akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı, boru hattı gibi kıyı tesislerine izne verilmesine ilişkin mevzuatın uygulanmasından doğan davalar j) 3996 sayılı Kanun ve 4283 sayılı Kanun uygulanmasından doğan davalar k) 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun uygulanmasından doğan davalar l) 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun uygulanmasından doğan davalar m) Düzenleyici ve denetleyici kurullar tarafından görevli oldukları piyasa veya sektörle ilgili olarak alınan kararlara karşı açılan davalar, Bilgin, İdari Yargıda İstinaf, s. 251-253.

²¹ DVDDK, 07.10.2020, E.2020/12, K.2020/11; 07.10.2020, E.2020/13, K.2020/12; 07.10.2020, E.2020/14, K.2020/13; 07.10.2020, E.2020/15, K.2020/14; 07.10.2020, E.2020/16, K.2020/15.

Vergi Dava Daireleri Kurulu öncelikle bu müessesenin getiriliş amacını ve uygulamaya sağlayacağı katkıyı açıklamıştır. Buna göre,

“2576 sayılı Kanun’un ilgili düzenlemesinde, aynı bölge idare mahkemesi dairelerince veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kararlar arasında aykırılığın veya uyuşmazlığın giderilmesinin istenebilmesi, bölge idare mahkemesi vergi dava dairelerince verilen kararların kesin nitelikte olması şartına bağlanmıştır.

2576 sayılı Kanun’un bahse konu kuralında değişiklikler öngören 6545 sayılı Kanun gerekçesinde anılan başvuru yolunun “idari yargıda istinaf yolunda, dairelerin benzer konularda birbiriyle çelişen kararlar vermesini önlemek amacıyla” getirildiği belirtilmiştir; 7188 sayılı Kanun gerekçesinde ise aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine isteminin “aynı veya farklı bölge idare mahkemesi dairelerince benzer olaylarda verilen kesin nitelikte” kararlar bakımından istenebileceğine değinilmiştir.

İstinaf sisteminde 2577 sayılı Kanun’un 45 ve 46 ncı maddelerinde yer alan kurallar uyarınca bazı uyuşmazlıkların temyiz incelemesine tabi olmaksızın istinaf merciinin kararıyla kesin olarak yargısal çözüme kavuşturulması, bir uyuşmazlığın aynı ya da farklı bölge idare mahkemesi dava dairelerince konuya farklı hukuki yaklaşımlar getirilerek çözümlenebilmesine ve dolayısıyla hukuk uygulamasında belirsizlik ve öngörülemezliğe neden olabilecektir.

Bu durumu öngören kanun koyucu, istinaf sisteminde içtihat mahkemesi konumunda bulunan Danıştay’a, aynı veya farklı bölge idare mahkemelerinin dava dairelerince verilen ve temyiz incelemesine tabi olmaksızın uyuşmazlıkları kesin olarak sonuçlandıran kararlarda ortaya çıkabilecek aykırılıkları giderme ve ilgili uyuşmazlıklar yönünden ülke genelinde hukuki belirlilik ve öngörülebilirliği sağlama görevini vermiştir.”

Vergi Dava Daireleri Kurulu yukarıda anılan kararı ile Kanun koyucunun Danıştay’a ülke genelinde hukuki belirlilik ve öngörülebilirliği sağlama görevi verildiğini de ifade etmektedir. Kurul’un aynı kararında,

“2576 sayılı Kanun’un bahse konu hükmünde öngörülen manasıyla kesinlik istinaf incelemesi sonucunda verilen kararın temyiz incelemesine tabi olmamasını ifade etmektedir. İstinaf merciinin kesin nitelikte olmayan kararları temyiz incelemesine tabi olduğundan, temyiz merciinin vereceği kararlar ile bu uyuşmazlıklar hakkında hukuk uygulamasına yön verebileceği

açıktır. Dolayısıyla 2576 sayılı Kanun'un anılan düzenlemesinde öngörülen kanun yolu sadece bölge idare mahkemesi dairelerinin uyuşmazlığı kesin olarak çözümlenen kararları açısından işletilebilecek niteliktedir." gerekçesiyle, temyiz yolu açık olan kararlarda bu madde hükmü uyarınca başvuru yapılamayacağı açıkça ifade edilmiştir.

Anılan Danıştay kararı incelendiğinde, Kurulun önüne gelen olayda, aykırılığın giderilmesi istemiyle başvuru yapılan kararın, kesin nitelikte olmasına rağmen bu karar ile arasında aykırılık bulunduğu iddia edilen kararın Danıştay'da temyiz incelemesine konu edildiği görülmüştür. Buradan hareketle istinaf incelemesi sonucunda verilen ve kesin nitelikte olan bir kararla yine istinaf merciinin temyiz incelemesine tabi olan ve dolayısıyla kesin nitelikte bulunmayan kararları arasında mevcut olduğu belirtilen aykırılığın 2576 sayılı Kanun'un 3/C maddesinin (4) numaralı fıkrasının (c) işaretli bendi kapsamında giderilmesine hukuken olanak bulunmadığı sonucuna varılmış ve bu gerekçeyle istem reddedilmiştir.

Danıştay Vergi Dava Dairesi Kurulunun bu karardaki yorum ve görüşü kanaatimizce de mevzuata ve Kanun Koyucunun bu hükmü getirirken güttüğü amaca uygun düşmüştür. Zira, burada aykırı olduğu düşünülen karar hakkında Danıştay ilgili dairesince yapılacak olan temyiz incelemesi üzerine bu kararın değişme ihtimali bulunmaktadır. Anılan kararın Danıştay tarafından onanması halinde ise, mevcut davadaki başvuru sahibinin kendi dosyasındaki verilen karara karşı kanun yararına temyiz yoluna başvurabilecektir.

Öte yandan temyiz yolu 2577 sayılı Kanununun 46 ncı maddesi uyarınca açık olması rağmen bu yola başvurulmadığı için kesinleşen bölge idare mahkemesi kararlarında aykırılıklar veya uyuşmazlık bulunması halinde gene bu yola başvurulup başvurulamayacağı konusunda da bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce temyiz yolu açık olan ancak bu yola başvurulmayan kararlarla ilgili olarak Danıştay ilgili Kuruluna bu yolla bir başvuru yapılamamalıdır. Zira temyiz incelemesi Danıştay ilgili dairesi tarafından yapılmakta iken inceleme konumuzda inceleme Danıştay İdari/ Vergi Dava Daireleri Kurullarınca yapılmaktadır.

3. Benzer Olaylar Kavramı

İstinaf başvurusuna konu edilen uyuşmazlıkların birbirine benzer olaylar olması gerekmektedir²². Benzer olayın ne şekilde belirleneceği ise

²² İdari yargı yerlerinde içtihat birliğinden ziyade istinaf uygulamasında farklı yönde bir içtihat

dava konusu edilen işlemlerin niteliğine göre belirlenecektir. Burada “benzer olay” kavramının nitelendirmesini nihai olarak yapacak makam Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri Kurulları olacaktır. Doktrinde “benzer olay” kavramı yerine “benzer hukuki sorun” denilmesinin daha doğru ifade olduğu savunulmaktadır. Anılan görüşe göre, bir olayın benzer olması, aynı konudaki hukuki sorununda benzer olduğu anlamına gelmemektedir²³.

Danıştay İDDK’nın “benzer olaylar” kavramına yaklaşımı verdiği kararlardan hareketle tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öğretmen olarak görev yapan davacıların üyesi oldukları sendikaların aldıkları kararlar doğrultusunda bir gün ya da daha uzun süreli göreve gelmemesi üzerine haklarında başlatılan soruşturma sonucunda disiplin cezasının yanı sıra görev yerlerinin değiştirilmesinin teklif edilmesi üzerine; davalı idare tarafından davacıların görev yerlerinin değiştirilmesi hususundan kaynaklanan uyuşmazlıkta, aralarında aykırılık olduğu öne sürülen kararlara konu olan naklen atama işlemlerinin sebep unsurunu oluşturan soruşturma raporlarında, her davacı açısından ayrı değerlendirme yapıldığından ve her rapordaki olgular, dayanaklar ve gerekçeler birbirinden farklı olduğundan aynı soruşturma raporuna ve gerekçeye dayanmayan naklen atama işlemlerini konu edinen uyuşmazlıkların, belirli bir ilke ve esasa bağlanmasına olanak bulunmadığı gerekçesiyle 2576 sayılı Kanun’un 3/C maddesinin 4. fıkrasının (c) bendi kapsamına bulunmayan aykırılığın giderilmesi isteminin reddine karar verilmiştir²⁴.

---

geliştirilse dahi daha önce aynı konuda verilmiş kararların bilindiğinin ve değerlendirildiğinin kararda görülmesi, davaya ilişkin konuda daha önce verilmiş ilgili Danıştay dairelerinin kararlarının bilindiğinin kararda yer alması gerekli ve yeterli olduğu, çünkü hukuku geliştiren nokta, hep aynı tip kararı vermek değil; o karardan ayrılmayı haklı kılan olay özellikleri varsa bunu gerekçelendirerek yazma gerektiği, dolayısıyla bunu bir birliği sağlamak değil; bilinilirliği sağlamak ve yargı kararında da bu bilinilirliği göstermek problemi olarak değerlendirmesi hakkında görüş için bkz. Gülan, s. 26.

²³ Sancakdar, 148. Yılı Sempozyumu, s. 36.

²⁴ DİDDK, 24/02/2020, E.2020/3, K.2020/37; Kanaatimizce atama işlemlerinin her birisinin özel durum arz etmesi nedeniyle benzer olay kavramı kapsamında görülmemesi doğru bir yaklaşımdır. Ancak her atama işlemi “benzer olay” kapsamı dışında görülemez. Örneğin, günümüzde milli eğitim il müdür yardımcılarının bu görevlerinden alınarak araştırmacı kadrolarına atanması söz konusu olmaktadır. Buna karşı açılan davalarda bir kısım bölge idare mahkemelerince idarenin takdir yetkisi olduğundan bahisle davaların reddine karar verilmektedir. Başka bir kısım bölge idare mahkemelerince ise bu atama işleminde idarenin takdir yetkisinin dayanağının somut olarak ortaya konulması gerektiği vurgulanmakta ve bu gerekçe ile atama işlemi iptal edilmektedir. Aslında bakıldığında ortada iki atama işlemi vardır. Ancak iki atama işlemi de aynı şekilde yapılmaktadır. Aynı gerekçe ile yapılan iş-

Anılan kararda Kurul tarafından aykırılığın giderilmesi istemine konu kararlarda davacıların görev yeri değişikliklerinin temelinde, haklarında yürütülen soruşturma raporları olsa da anılan soruşturmanın nedenleri, soruşturma raporlarındaki bilgiler ve değerlendirmeler her uyuşmazlıkta birbirinden farklı olduğundan idarenin takdir yetkisinin denetimi yapılırken her davacının durumunun ayrı bir inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulması gerektiği ve her dosyanın kendine özgü bir nitelik taşıdığı açıkça ifade edilmiştir.

Yine DİDDK tarafından önüne gelen başka bir uyuşmazlıkta ise, düzenleyici bir işlemin yürütülmesinin yargı kararıyla durdurulması üzerine, idarenin yeni bir düzenleme yapması durumunda, bu yeni düzenleme karşısında davacıların başvurularının nasıl değerlendirileceği hususundan kaynaklanan ve yargı kararı sonrası yürürlüğe konulan yeni düzenlemeler karşısında davacıların durumlarının nasıl değerlendirileceği meselesine ilişkin olan uyuşmazlıkta, *“her bir dosyada yeni düzenleme sonrası, norm kadro çizelgeleri, kadro doluluk- boşluk durumu, idarenin başvuruya verdiği cevaplar ve bunun bir sonucu olarak incelenecek hususlar farklılık göstermekte olup, her davacının durumu ayrı bir inceleme ve değerlendirmeye muhtaç olduğundan, aralarında aykırılık olduğu öne sürülen kararların belirli bir ilke ve esasa bağlanmasına olanak bulunmadığına”* hükmedilmiştir²⁵.

Her iki olayda DİDDK tarafından somut olayın özelliği dikkate alınmış olup dava konusu edilen işlemlerin her davacı için ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği yönünde görüş ifade edilmiştir. Ancak yine aynı Kurul tarafından belirli bir düzenleyici işleme dayalı olarak tesis edilen atama işlemleri için aykırılığın giderilmesi gereken benzer olay kapsamında görülerek bu aykırılığın ne şekilde giderileceğine ilişkin karar verilmiştir. Anılan bu karara bakıldığında ise;

Uyuşmazlıklarda, davacıların görev yaptığı okullar proje okulu ilan edilmiş ve 01/09/2016 tarih ve 29818 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Özel Program ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin “Geçiş hükmü” başlıklı Geçici 1. maddesi uyarınca bu

---

lemelerin denetiminde mahkemelerin yorumunda birlik olması adına bu tür uyuşmazlıkların da Danıştay İDDK önüne getirilebilmesi gerekir. DİDDK tarafından bu konuda son karar verilerek, idarenin bu tür atamalarda geniş takdir yetkisi mi olduğu, yoksa takdir yetkisinin somut ve ayrıntılı olarak ortaya konulup konulmaması gerekip gerekmediği hususu açıklığa kavuşturulmalıdır.

²⁵ DİDDK, 06/07/2020, E.2020/73, K.2020/98.

okullarda öğretmen olarak sekiz yıllık görev süresini doldurduklarından bahisle başka okullara atanmaları üzerine aykırılığın giderilmesi istemine konu kararlar verilmesi üzerine; “*dava konusu Yönetmeliğin “Geçiş hükmü” başlıklı Geçici 1. maddesinde, dava konusu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte valiliklerce ataması yapılmış olup dört veya sekiz yıllık görev süresini tamamlayan öğretmenlerin proje okullarındaki görevlerinin sona ereceği ve istekleri de dikkate alınarak ilgili mevzuat uyarınca Valiliklerce belirtilen usulde diğer eğitim kurumlarına atamalarının yapılacağı yolunda düzenlemelere yer verilmesi ve davacıların görev yaptıkları proje okullarına Bakanlık işlemi ile atanmış olmaları karşısında anılan Yönetmeliğin “Geçiş hükmü” başlıklı Geçici 1. maddesinin uygulanması kapsamında bulunmadıklarına ve davaların dava konusu işlemlerin iptali yönünde aykırılığın giderilmesi gerektiğine” hükmedilmiştir²⁶.*

Öte yandan öğretmen olarak görev yapan davacıların üyesi oldukları sendikaların aldıkları kararlar doğrultusunda bir gün ya da daha uzun süreli göreve gelmemesi üzerine haklarında başlatılan soruşturma sonucunda verilen disiplin cezasının iptali istemiyle açılan davalarda, farklı bölge idare mahkemelerince farklı kararlar verilmesi nedeniyle yapılan başvurularda işin esasına girilerek bu konuda karar verilmiştir. Anılan başvurular hakkında “*uyuşmazlık konusu olaydaki sendika kararı; kamu görevlilerinin, ekonomik, sosyal ve mesleki hak ve çıkarları ile bu kapsamda özlük ve parasal haklarının, çalışma koşullarının korunması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi amacını taşımadığından, bu haliyle “işe gitmeme” eylemi, sendikal faaliyet kapsamında bulunmadığından davacının bir gün süreyle göreve gelmemesinin haklı mazeretinin bulunmadığı gerekçesiyle davacı hakkında tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığına”* hükmedilmiştir²⁷.

4. Farklı Kararların Aynı Daire Tarafından Verilmemesi

Aykırılığın giderilmesi istenilen kararlar farklı istinaf daireleri tarafından verilmelidir. Aynı dairenin farklı zamanlarda vermiş olduğu kararlar arasında aykırılık bulunması halinde bu madde hükmüne göre bir başvuru yapılamayacaktır. Danıştay İDDK bu konuda verdiği kararlarda “*benzer olaylarda bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında aykırılık çıkması halinin düzenlendiği,*

---

²⁶ DİDDK, 17.02.2020, E.2020/34, K.2020/5.

²⁷ DİDDK, 24/02/2020, E.2020/1, K.2020/35.

aynı Dairenin konusu aynı olan davalarda farklı tarihlerde verdiği farklı nitelikteki kararların madde kapsamına girmediği” şeklinde ifadeler yer verilmektedir²⁸.

Kurul tarafından Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesinin maddi ve hukuki durumları aynı olan davalarda verdiği kararlar arasında istikrarı sağlamanın aynı Dairenin sorumluluğunda olduğu vurgulanmıştır²⁹.

Ancak anılan kararlar oyçokluğuyla alınan kararlardır. Bu kararlardaki azlık oylarında, bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki ifadesinden BİM’lerin birden çok dairesi olması nedeniyle çoğul ifade kullanıldığı, bu nedenle aynı dairenin çelişkili kararlar vermesi halini de kapsadığı ve aykırılığın mutlaka iki daire arasında olması gerektiği görüşü savunulmaktadır. Buna göre de, aynı dairenin benzer olaylarda verdiği kesin nitelikteki kararları arasında da aykırılıkların giderilmesi istenilebilmesini Kanun koyucu da istemektedir. Aksi durumun kabulü halinde aynı Dairenin kesin nitelikteki çelişkili kararları arasında aykırılıkların giderilmesi mümkün olmayacaktır. Bu halde de hukuki güvenlik ilkesi zedelenecek ve Kanun koyucunun amacı da gerçekleşmeyecektir.

Kanaatimizce DİDDK kararına nazaran azlık oyundaki görüşlerin kabul edilmesi hukuka güven duygusunun sarsılmaması adına daha yerinde bir uygulama olacaktır. Zira ortada DİDDK’nın önüne kadar gelmiş olan bir uyuşmazlık vardır ve bu uyuşmazlıkta kesin olarak ne yönde çözümleneceği konusunda yetkilendirilen yargı birimi DİDDK’dır. DİDDK önüne bu türde bir uyuşmazlık geldiğinde artık bu konu hakkında aykırılığın ne yönde giderilmesi gerektiğini belirtmeli ve bir daha böyle bir uyuşmazlık çıkmasının da önüne geçmelidir.

²⁸ DİDDK, 17.02.2020, E.2020/58, K.2020/1; 24/02/2020, E.2020/59, K.2020/34; 06/07/2020, E.2020/97, K.2020/101.

²⁹ Danıştay’ın bu görüşünü destekler nitelikte olması açısından ifade etmek isteriz ki, 7035 sayılı Kanun’la, 2576 sayılı Kanunun 3/B maddesi değiştirilmiş ve daire başkanlarının görevleri arasında “Dairelerinde uyumlu, verimli ve düzenli çalışmanın gerçekleşmesini ve işlerin makul sürede incelenmesini ve karara bağlanmasını sağlamak, dairelerin kendi arasında meydana gelen farklılık ve uyumsuzlukların giderilmesi için tedbirler almak” da eklenmiştir. Anılan bu değişiklikte Danıştay’ın bu konudaki verdiği kararların dayanağını oluşturabilecek kanun maddesi olarak ifade edilebilir. Ancak Danıştay kararlarında bu hükme yer vermemiştir.

5. Başvuru Yapılan Karara Bakacak Olan Dairenin Değişmesi

Bölge idare mahkemeleri istinaf daireleri arasındaki iş bölümleri HSK tarafından belirlenmektedir. Zaman zaman mevcut iş bölümlerinde dairenin dava sayılarının aşırı artması/azalması veya yeni istinaf daire açılması gibi sebeplerle değişikliklere gidilebilmektedir. Bu halde de bölge idare mahkemeleri daire kararları arasında aykırılığın giderilmesine istemine konu kararları veren daireler de değişebilmektedir. DİDDK bu tür iş bölümü değişikliği ile kendi önüne gelen başvuruda karar veren dairenin değişmesi halini başvurunun reddi sebebi olarak görmektedir. DİDDK göre;

“Aykırılığın giderilmesi istemine konu olan davaların Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdari Dava Dairesinin görev alanından çıkarılması ve buna bağlı olarak başvuruya konu idari dava daireleri kararları arasındaki aykırılığın devam etmesi olasılığının da ortadan kalkması karşısında, anılan idari dava daireleri arasında halihazırda bir aykırılık bulunduğundan söz edilemeyeceğinden, bu aşamada, aykırılığın giderilmesi istemi hakkında karar verilmesine gerek bulunmadığından istemin reddine” şeklinde olduğu görülmektedir³⁰.

Danıştay’ın bu kararları da oyçokluğu ile alınmakta olup azlıkta kalan üyelerce yazılan karşı oylarında ise; öncelikle aykırılığın giderilmesi istemine konu olan kararlar arasında aykırılık bulunduğu hususu vurgulanmaktadır. Dolayısıyla bu aykırılığın giderilmesi ve bu konuda son sözün söylenmesi daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Bu sayede hukuki istikrar da sağlanmış olacaktır. Karşı oy kullananlara göre, her ne kadar uyuşmazlık konusu davaları çözümleme görevi başvuran idari dava dairelerinden birisinin görev alanından çıkmış olması aykırılığın giderilmesi isteminin incelenmesine engel olmadığı gibi bu gerekçe ile istemin reddine de karar verilmemelidir. Bunun aksinin kabul edilmesi durumunda idarece yapılacak olan iş bölümü değişiklikleri ile aykırılığın giderilmesi istemli başvuruların incelenmesinin önü kapanacaktır. Bu durum ise kanun koyucunun öngördüğü amacın gerçekleşmemesine ve hukuki istikrarın korunmamasına neden olacaktır. Bu nedenle de DİDDK kararlarındaki azlık oylarında aykırılığın giderilmesi istemli başvuruların esasına girilerek karar verilmesi gerektiğini savunmaktadırlar.

---

³⁰ DİDDK, 17/02/2020, E.2020/63, K.2020/9; 24/02/2020, E.2020/54, K.2020/18; 24/02/2020, E.2020/62, K.2020/64; *Daire iş bölümü değişikliğinin içtihat farklılığını ortadan kaldırma olasılığı bulunduğundan başvurunun reddi gerektiği hakkında* DİDDK, 24.02.2020, E.2020/52, K.2020/17.

Kanaatimizce, azlık oyundaki görüş uyuşmazlıkların bir an evvel kesinleşmesi adına daha isabetlidir. Zira, burada asıl amaçlanan husus, bölge idare mahkemelerinin çeşitli daireleri tarafından verilen ve birbirine aykırı hükümler içeren uyuşmazlıklar hakkında aynı yönde kararlar verilmesinin yolunun açılmasıdır. Nitekim bu gerekçe ile DİDDK tarafından başvurusu reddedilen uyuşmazlıklara bakıldığında aslında bu konuların gerek usul kurallarına ilişkin olması gerekse bundan sonrada benzer yönde birçok uyuşmazlık çıkma olasılığı nedeniyle bir an evvel kesin olarak çözümlenmesi gereken hususlardır³¹.

B. Farklı Kararlar Nedeniyle Aykırılığın Giderilmesi Yönünde Gerekçeli Bir Talep Olmalı

Bölge idare mahkemesinin farklı daireleri arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri arasında aynı konularda farklı kararları olması halinde bu aykırılıkların giderilmesi yönünde bir talep olmalıdır.

1. Aykırılığın Giderilmesini Talep Edebilecekler

İstinaf dairelerinin kararları arasında farklılıklar bulunması halinde bu aykırılığın giderilmesini talep edebilecek olan kişi ve kurumlar kanunda açıkça ifade edilmiştir.

a. Bölge idare mahkemesi başkanlar kurulu: Başkanlar kurulu resen bu yola başvurabilecektir. Başkanlar Kurulunun resen bu yola başvurusu halinde her hangi bir talep gerekmemektedir. Bölge idare mahkemesi başkanı tarafından oluşturulan başkanlar kurulu toplantı gündemine bu konu da eklenecek ve başkanlar kurulu tarafından görüşülecektir.

b. İstinaf daireleri: Bölge idare mahkemelerindeki ilgili istinaf dairesince kararlar arasındaki farklılıkların giderilmesi istenebilmektedir. İlgili istinaf dairesi kendi kararları ile aynı bölge idare mahkemesi ya da farklı bölge idare mahkemelerindeki aynı konuya bakan istinaf daireleri kararları arasında bir

³¹ DİDDK tarafından bu gerekçe ile reddedilen uyuşmazlıklar; İdarenin dava konusu işlemlerde, Anayasa'nın 40. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, ilgilinin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve süresini belirtmediği hallerde dava açma süresinin hesaplanması hususundan kaynaklandığı; İncelemeye konu başvuruda giderilmesi istenen aykırılığın, orman izni nedeniyle orman idaresine ödenmiş olan arazi izin bedeli ile ağaçlandırma bedelinin iadesi istemiyle yapılan başvurunun, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 10. maddesi kapsamında mı yoksa 11 inci maddesi kapsamında mı bir başvuru olduğu hususundan kaynaklandığı; son olarak da 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un 7 nci maddesi uyarınca, inşaat faaliyeti yürütenlerden otopark katılım bedeli istenip istenemeyeceği hususundan kaynaklandığı görülmektedir.

aykırılık veya uyuşmazlık görmesi halinde bu aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesini Başkanlar Kurulundan talep edebilmektedir. Ancak mevzuatta bu talebin daire başkanı tarafından başkanlık yazısı yoluyla mı olacağı yoksa daire heyetince verilecek bir kararla mı olacağı konusunda her hangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce bu şekilde başkanlar kurulu başvuru için daire başkanının başkanlık yazısı yeterli görülmelidir.

c.İstinaf yoluna başvurma hakkı bulunanlar: İstinaf yoluna başvuru hakkı olan taraflar ise aykırılık görülen kararın taraflarıdır. İlk derece mahkemesi kararları aleyhlerine olan taraflar bu kararlara karşı istinaf başvuru yoluna gidilebilecektir. Buna göre, dava konusu işlemin iptali halinde dava konusu işlemi istinaf başvuru yoluna başvuru hakkı davalı idareye ait iken, davanın reddi halinde ise davacı tarafın istinaf yoluna başvuru hakkı bulunmaktadır. Burada önemli olan husus ise karar aleyhine olan tarafın bu yola başvuru yapabilecek olmasıdır. Bir başka ifadeyle istinaf dairesi kararı aleyhe olan taraf, başka bir istinaf dairesince aynı konuda lehine karar verildiği iddiası ile bu yola başvurabilecektir. Tarafların bu yola başvurularında taraflardan her hangi bir başvuru, karar harcı veya posta avansı istenilmemektedir³².

İstinaf yoluna başvuru hakkı olanlar bu haklarını ancak başvuruya konu kararı veren istinaf dairelerinin bulunduğu bölge idare mahkemeleri başkanlar kuruluna başvurarak kullanabilirler. Bir başka ifadeyle, istinaf yoluna başvuru yapma hakkı olanlar istinaf yoluna başvurduğu yer dışında başka bir bölge idare mahkemesi başkanlar kuruluna veya doğrudan Danıştay'a başvuru yapamazlar. Bu şekilde bir başvuru yapılması halinde başvuru yapılan bölge idare mahkemesi başkanlığınca kararına karşı başvuru yapılan bölge idare

³² Ülkemizde Devlet hizmetleri karşılığı olarak alınacak olan harçlar konusu 492 sayılı Harçlar Kanunu ile düzenlenmiştir. Yargılama harçları da yine bu kanunla düzenlenmiştir. Bölge idare mahkemeleri ile Danıştay'da açılacak davalarda (1) sayılı tarife uyarınca harç alınacaktır. Ancak vergi resim harç ve benzeri mali yükümler ile bunlara bağlı zam ve cezalarla ilgili olup bölge idare mahkemeleri ve Danıştay'ın görevi içinde bulunan işlemler de ise (3) sayılı tarifeye göre harç alınacaktır (m.5). Madde metninde her ne kadar bölge idare mahkemeleri ifadesi kullanılmışsa da burada kast edilen aslında idare mahkemeleri ile vergi mahkemeleridir. İlk derece mahkemeleri olarak idare ve vergi mahkemeleri ile Danıştay'da dava açılmaktadır. Bölge idare mahkemelerinin ilk derece mahkemesi olarak gördüğü dava bulunmamaktadır. İstinaf yoluna başvuru da yine harca tabi bir başvuru yoludur. İstinaf başvurusunun yapıldığı tarihteki harç miktarı esas alınarak bu harç alınacaktır (geçici madde 1). Ancak Başkanlar Kurulunu bölge idare mahkemeleri kararları arasındaki aykırılığın giderilmesi konusunda yapılacak olan başvurular konusunda her hangi bir harç ya da posta gideri yatırılması gerektiği yönünde bir düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla uygulamada istinaf başvurusu yapma hakkı bulunanlarca bu yola başvurulması halinde başvuranlardan her hangi bir harç veya posta gideri alınmamaktadır. Bilgin, İdari Yargıda İstinaf, s. 74-75.

mahkemesi başkanlığına gönderilmelidir. Bu sayede başvuru yapılan bölge idare mahkemesi başkanlar kurulu tarafından başvurunun reddi üzerine, başvuru yapanın aynı nedenle başka bir bölge idare mahkemesi başkanlar kurulunu da meşgul etmesinin önüne geçilmiş olacaktır.

2. Başvurunun “Gerekçeli” Olması Gerekliliği

Gerek istinaf dairesince gerekse istinaf yoluna başvuru hakkı bulunanlarca aykırılıkların giderilmesi istemiyle Başkanlar Kuruluna yapacakları başvuruların gerekçeli olması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle, aykırılıkların sebebi ve bu aykırılıkların hangi noktalarda ortaya çıktığı hususlarında gerekçelere yer verilmelidir. Aynı şekilde başvuruda gerekçeye yer verilirken aykırılık olduğu düşünülen ilgili istinaf dairesi kararlarının karar tarihi, esas ve karar numarası gibi karar bilgilerine de yer verilmelidir³³.

Gerekçesiz yapılan başvurular başkanlar kurulunca reddedilebilecektir. Burada başkanlar kurulunun takdir yetkisi vardır. Başvuru hakkına sahip olanlar, başvuru gerekçelerini ortaya koyarak yeniden başvuru yapabilir. Bu takdir ilgili başvuranların gerekçelerini ortaya koyarak yeniden başvuru yapmasını engelleyen bir durum bulunmamaktadır.

Uygulamada söyle bir sorun ortaya da çıkmaktadır. Aslında gerekçeli olarak başvuru yaptığını düşünen bir tarafın bu başvurusunun başkanlar kurulunca uygun bulunmaması halinde başvuranın ne yapacağına dair bir hüküm mevzuatta bulunmamaktadır. Acaba başkanlar kurulunun bu işlemi yargısal işlem dışında bir idari işlem gibi görülerek başkanlar kurulu kararı karşı idari yargıda iptal davası yoluna gidilebilir mi? Başkanlar kurulu kararı yargısal bir faaliyet olarak görülerek bu işleme karşı açılan davada idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülebilir bir işlem olmadığı gerekçesiyle incelenmeksizin ret kararı verilebilir. Başkanlar Kurulu kararlarına karşı yine Danıştay’ın ilgili Dava Daireleri Kuruluna itiraz yoluna gidilebilir mi? Bu konuda her hangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimce başkanlar kurulu kararı yargısal bir faaliyet olup bu karara karşı yargı yoluna başvurulamaz. Ancak anılan kararın kesinliği madde hükmünde açıkça vurgulanmamış olsa da bu kararlara karşı itiraz da edilemez.

Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri bu şekilde bir başvuru geldiğinde iki türlü karar verebilecektir. İlk olarak mevzuatta bu şekilde bir itiraz müessesesi

³³Aykırılık bulunduğu kabul edilen kararların hangi bölge idare mahkemesi dairesinin, hangi kararları olduğunun açık olarak belirtilmesi gerektiği hakkında DİDDK, 17/02/2020, E.2020/6, K.2020/2.

düzenlenmediği için başvurunun incelenmeksizin reddine karar verebilir. Bir diğer ihtimal ise, başvuruyu esastan inceleyerek başvuru şartlarının oluşup oluşmadığına karar verebilir. Başvuru koşulları oluşmuş ise başvuruyu esastan inceleyecektir. Ancak bu durumda yine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun yerleşik görüşüne³⁴ göre, ilgili başkanlar kurulunun uyuşmazlık hakkında görüşünün de bulunması gerekmektedir.

C. Başkanlar Kurulunca Talep Üzerine Kararlar Arası Aykırılığın Giderilmesi Yönünde Karar Alınmalı

İstinaf dairelerinin kararları arasında aykırılık bulunması ve bu aykırılıkların giderilmesi yönünde bir talep olması halinde başkanlar kurulu tarafından bu aykırılık iddiasının uygun görülmesi ve uygun gördükten sonra aykırılığın hangi yönde giderilmesi yolundaki kendi görüşünü de ekleyerek aykırılığın giderilmesi yönünde Danıştay'a başvuru yapılması gerektiği yönünde karar verilir.

1. Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulu

Bölge idare mahkemesi başkanlar kurulu, bölge idare mahkemesi başkanı ile o bölge idare mahkemesi başkanlığı bünyesinde görev yapan daire başkanlarından oluşmaktadır. Başkanlar kurulunu oluşturan üyelerin sayısı bölge idare mahkemesinde görev yapan daire sayısına göre değişmektedir. Örneğin, hali hazırda Ankara Bölge İdare Mahkemesi başkanlar kurulu 18 kişiden, Konya Bölge İdare Mahkemesi başkanlar kurulu 8 kişiden, Erzurum Bölge İdare Mahkemesi başkanlar kurulu ise 5 kişiden oluşmaktadır.

Başkanlar kuruluna bölge idare mahkemesi başkanı başkanlık edecektir. Bölge idare mahkemesi başkanının izinli, raporlu, başka yerde görevli vs. olduğu zamanlarda (bölge idare mahkemesi başkanının bulunmadığı hallerde) bölge idare mahkemesi başkanlar kuruluna daire başkanlarından en kıdemli olanı başkanlık etmektedir. Bu takdirde yine bölge idare mahkemesi başkanının görev yaptığı daireden de kıdemli üye bölge idare mahkemesi başkanı yerine bu toplantıya katılabilse de, bu toplantıda bölge idare mahkemesi başkanı yerine başkanlar kurulu başkanlığı yapamayacaktır. Aynı şekilde, başkanlar kuruluna katılacak olan diğer daire başkanlarından birinin mazereti nedeniyle toplantıya katılamayacak olması halinde o dairenin kıdemli üyesi başkanlar

---

³⁴ DİDDK, 17/02/2020, E.2020/32, K.2020/11; 24/02/2020, E.2020/60, K.2020/63; 09/06/2020, E.2020/64, K.2020/92.

kurulu toplantısına katılacaktır³⁵.

Başkanlar kurulu tüm üyelerin bulunması ile eksiksiz olarak toplanır. Toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alır. Oyların eşitliği halinde ise bölge idare mahkemesi başkanının bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış olacaktır. Bunu bir örnek ile açıklamak gerekirse hali hazırda Konya Bölge İdare Mahkemesinde 4 idari ve 3 vergi olmak üzere 7 daire bulunmakta olup bölge idare mahkemesi başkanlar kurulu bölge idare mahkemesi başkanı ile birlikte toplamda 8 başkan ile toplanacak ve normal koşullarda 5 üyenin aynı yönde oy kullanması ile de gündemdeki konuyu karara bağlayacaktır. Ancak oylamaya sunulan konuda 4'e 4 gibi bir sonuç ortaya çıkması halinde ise bölge idare mahkemesi başkanının oyunu kullandığı yönde karar alınacaktır (2576 SK m. 3/C-6)³⁶.

Kanunda başkanlar kurulunun toplanma zamanı için mutad bir toplantı tarihi belirtilmemiştir. Kanaatimizce, kurul ele alacağı konulara da bakıldığında ayda en az iki kere toplanmalıdır. Bu sayede başkanlar kuruluna verilen görevlerin ifası ve takibi de sağlanmış olacaktır³⁷. Burada hemen akla neden ayda üç ya da dört kez değil de iki kez toplanılması gerektiği sorusu gelebilir. Kurulun her hafta toplanması için gündeminde görüşecek bir konu olmayabilir. Gündeminde konu olmayan Kurulu her hafta toplamaya da gerek bulunmamaktadır. Ancak iki haftada bir toplanılması halinde hem her hafta toplanmaya göre gündemine görüşülecek konu gelme ihtimali artacaktır hem de bu sayede bölge idare mahkemesi bünyesindeki dairelerin iş durumuna ilişkin görüş alış verişinde bulunabilecektir.

2. Başkanlar Kurulunun Danıştay'a Başvuru Yapması

Bölge idare mahkemesi başkanlar kurulunun görevleri 2576 sayılı Kanunun 3/C-4 maddesinde 4 alt bent halinde sayılmıştır³⁸. Anılan görevler arasında da çalişmamızın konusu oluşturan

³⁵ Bilgin, İdari Yargıda İstinaf, s. 26.

³⁶ Bilgin, İdari Yargıda İstinaf, s. 26-27.

³⁷ Bilgin, İdari Yargıda İstinaf, s. 26-27.

³⁸ 4. Bölge idare mahkemesi başkanlar kurulunun görevleri şunlardır: a) Daireler arasında çıkan iş bölümü uyuşmazlıklarını karara bağlamak. b)(Mülga: 20/7/2017-7035/2). c) Benzer olaylarda, bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık bulunması hâlinde; resen veya ilgili bölge idare mahkemesi dairelerinin ya da istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların bu aykırılığın veya uyuşmazlığın giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine, istemin uygun görülmesi hâlinde kendi görüşlerini de ekleyerek Danıştay'dan bu konuda karar verilmesini istemek. d) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak

“ Benzer olaylarda bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık bulunması halinde resen veya ilgili bölge idare mahkemesi dairelerinin ya da istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların bu aykırılığın veya uyuşmazlığın giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine istemin uygun görülmesi halinde kendi görüşlerini de ekleyerek konuyu Danıştay’a iletmek” de yer almaktadır.

Danıştay Başkanlığına başvuru, başkanlar kurulunca resen yapabileceği gibi, ilgili bölge idare mahkemesi dairelerinin ya da istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların bu aykırılığın veya uyuşmazlığın giderilmesini yazılı ve gerekçeli olarak istemeleri halinde de yapılabilir.

Başkanlar kurulu kendisine yapılan başvuruyu uygun bulması halinde kendi görüşünü de ekleyerek Danıştay’a başvuruyu iletmesi gerekmektedir. Başvurunun uygun bulunmaması halinde ise başkanlar kurulu başvuruyu Danıştay Başkanlığına iletmeyecektir. Bu takdirde başvuranın gidebileceği yola ilişkin mevzuatta bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce başkanlar kurulunun konuyu uyuşmazlık çıkarmaya veya aykırılık gidermeye uygun görmemesi halinde bu karara karşı bir başvuru imkânı bulunmamaktadır. Ancak başvuran bu kararın da ilgili Danıştay Dava Daireleri Kurulu tarafından incelenmesi istemiyle başvuru yapabilir. Bu takdirde Danıştay Dava Daireleri Kurullarınca izlenecek yol konusunda iki ihtimal bulunmaktadır. Birinci yolda bu hususta itiraz yolu mevzuatta düzenlenmediği için itirazı incelenmeksizin reddedebilecektir. İkinci yolda ise işin esasına girerek konuyu esastan inceleyerek başkanlar kurulu kararını kaldırıp dosyayı konu hakkındaki görüşünü bildirmesi için ilgili başkanlar kuruluna gönderebilecektir. Ancak bütün bunlar yasal boşluktan kaynaklı olasılıklar olup uygulamada henüz bu yönde verilen Dava Daireleri Kurulları kararı bulunmamaktadır.

Öte yandan başkanlar kurulunun Danıştay’a başvuru yaparken kendi görüşünü eklemesi gerekmektedir. Burada kendi görüşünün eklenmesi ibaresinden ne anlaşılması gerektiği ifadesi uygulamada tartışma konusu olmuştur. Bir takım bölge idare mahkemelerince kanunda ifade edilen *kendi görüşü* ibaresinden sadece uyuşmazlığın veya aykırılığın varlığı ve giderilmesi gerektiği yönündeki görüş yeterli görülmüştür. Ancak Danıştay tarafından görüş ile kast edilen hususun uyuşmazlık veya aykırılığın hangi yönde giderilmesi gerektiği yönünde karar verilmesi gerektiği şeklinde olduğu açıkça ifade edilmiştir³⁹.

---

³⁹ Görüş olmadığından ilgili Başkanlar Kuruluna dosyanın gönderilmesine ilişkin DİDDK, 17/02/2020, E.2020/32, K.2020/11; 24/02/2020, E.2020/60, K.2020/63; 09/06/2020,

D. Aykırılığın Giderilmesi İstemi Danıştay'ın İlgili Kurulunca Kabul Edilmeli

Bölge İdare mahkemeleri Başkanlar Kurulunca aykırılığın veya uyuşmazlığın giderilmesi yönündeki taleplerin ilgili Danıştay Dava Daireleri Kurullarınca kabul edilmesi gerekmektedir.

1. Danıştay Dava Daireleri Kurulları

Uyuşmazlık veya aykırılığın giderilmesi başvuruları hakkında karar verecek olan kurullar başvuru yapılan davanın türüne göre farklılık göstermektedir. Buna göre, dava konusu edilen uyuşmazlığın bölge idare mahkemesinin idari dava dairesi görevine giren bir konuya ilişkin olması halinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, bölge idare mahkemesinin vergi dava dairesi görevine giren bir konuya ilişkin olması halinde ise Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunca çözümlenecektir.

a. İdari Dava Daireleri Kurulu

İdari Dava Daireleri Kurulunun görevleri 2575 sayılı Kanununun 38 inci maddesinde ifade edilmiştir. Buna göre, İdari Dava Daireleri Kurulu idare mahkemelerince verilen ısrar kararlarını⁴⁰ ve Danıştay İdari Dava Dairelerinde ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları temyizen incelemektedir (m. 38/1-a,b). Burada ilk derece mahkemesi kararları denilmesine rağmen istinaf başvuru yolunun getirilmiş olmasıyla birlikte artık İdari Dava Daireleri Kurulu idare mahkemelerince (sadece 20 Temmuz 2016 yılından önce) verilen kararlarındaki ısrar kararları yanında Bölge İdare Mahkemeleri İdari Dava Dairelerinin temyiz yolu açık olan kararlarında vermiş oldukları ısrar kararını da temyizen inceleyecektir.

E.2020/64, K.2020/92; 09/06/2020, E.2020/67, K.2020/93; 09/06/2020, E.2020/68, K.2020/87; 09/06/2020, E.2020/69, K.2020/88; 09/06/2020, E.2020/70, K.2020/86; 09/06/2020, E.2020/71, K.2020/89; 09/06/2020, E.2020/95, K.2020/90; 09/06/2020, E.2020/96, K.2020/91; 06/07/2020, E.2020/99, K.2020/108.

⁴⁰ İdari yargıda ısrar müessesesi hakkında geniş bilgi için bkz. Hüseyin Bilgin, "Son Yasal Değişiklikler Bağlamında İdari Yargıda "İsrar" Kararı", 2020, 28 (1), Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 75-125; Halit Eyüp Özdemir, "İdari Yargıda 'İsrar' (Direnme) Kararının Şekil ve İçerik Bakımından Niteliği", 2012, 8 (95-96), Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, s. 27-36; Selçuk Hondu, "İdari Yargı-lama Usulünde İsrar", 1986, (60-61), Danıştay Dergisi, s. 48-53; Yunus Emre Yılmazoğlu, "İsrar Kararı ve Dava Daireleri Kurulunca Bozulması Üzerine Verilen Kararın Temyizen İncelenmesi", 2014, 4 (14), Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 911-938.

Ancak anılan düzenleme ve İdari Dava Dairelerinin görevleri içerisinde 2576 sayılı Kanunun 3/D-1 maddesinde yapılan değişiklikle getirilen göreve ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Burada madde metninde değişiklik yapılarak Bölge İdare Mahkemelerinin idari dava daireleri ibaresi ile birlikte Kurulun bölge idare mahkemesi istinaf daireleri kararları arasındaki uyumsuzluk veya aykırılıkların giderilmesi görevine ilişkin görevleri de madde metnine eklenmelidir.

Danıştay İdari Dava Dairelerinin oluşumunu iki ayrı başlık altında incelemek mümkündür. Zira, 6352 sayılı Kanunla getirilen geçici hükümlerle birlikte getirilen ve daha sonra 6372 sayılı Kanunla ve 696 sayılı KHK (7079 sayılı aynen kabul edilen Kanun) ile uzatılan süre ile 2022 yılına kadar idari dava daireleri sabitlenmiş ve artık uyumsuzluklar bu Kurul tarafından çözümlenecektir⁴¹. 2022 tarihinden sonra ise 2575 sayılı Kanunun 17 nci maddesi uygulanmaya başlayacaktır⁴².

b. Vergi Dava Daireleri Kurulu

2575 sayılı Kanunun 38 inci maddesinde Vergi Dava Daireleri Kurulunun görevlerinin neler olduğu ifade edilmiştir. Buna göre, Vergi Dava Daireleri Kurulu vergi mahkemelerince verilen ısrar kararlarını ve Danıştay Vergi Dava Dairelerinde ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları temyizen

---

⁴¹ Danıştay İdari Dava Daireleri her idari dava dairesinden en az bir üye olması kaydıyla 14 sabit üyeden oluşacaktır. Bu üyeler Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilecektir (Geçici madde 24/1-a). İdari Dava Dairelerinde görevlendirilen bu üyeler Kurulda sürekli olarak görev yapacaklardır. Danıştay Genel Kurulu iş durumunu nazara alarak bu üyelerin kendi Dairelerindeki çalışmalara da katılmasına karar verebilir (Geçici madde 24/1-b). Hali hazırda Kurulun toplantı ve görüşme yeter sayısı da 11 olarak belirlenmiştir. Toplantıya katılan üyelerin oy çokluğu ile de karar alınacaktır (Geçici madde 24/1-c).

⁴² İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden oluşacaktır (m. 17/1). İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca idari dava daireleri kurulundaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurulda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir (m. 17/1). Asıl üyenin görevini geçici olarak yerine getirememesi durumunda ilgili daireden, zorunlu hallerde diğer dairelerden görevlendirilen yedek üye kurul toplantılarına katılır. Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir (m. 17/1). İdari Dava Daireleri Kurullarına Danıştay Başkanı başkanlık edebileceği gibi Başkan vekillerinden birisi de başkanlık edebilir. Danıştay Başkanı veya başkan vekillerinden birisinin bulunmaması halinde ise, Daire Başkanlarından en kıdemlisi kurula başkanlık edecektir (m. 17/2). İdari Dava Daireleri Kurulu için toplantı ve görüşme yeter sayısı on beştir (m. 17/3). Toplantılarda hazır bulunanların çift sayıda olması yani 16 kişinin tamamının katılması halinde en kıdemsiz üye Kurul toplantısına katılamayacaktır (m. 17/4). Kurulda kararlar oy çokluğu ile alınacaktır (m. 17/5).

incelemektedir⁴³ (m. 38/2-a,b). Burada ilk derece vergi mahkemesi kararları denilmesine rağmen yukarıda da izah ettiğimiz üzere, istinaf başvuru yolunun getirilmiş olmasıyla birlikte artık Vergi Dava Daireleri Kurulu vergi mahkemelerince (20 Temmuz 2016 tarihinden önce) verilen ısrar kararları yanında Bölge İdare Mahkemeleri Vergi Dava Dairelerinin temyiz yolu açık olan kararlarında vermiş oldukları ısrar kararını temyizden inceleyecektir. Burada da madde metninde değişiklik yapılarak Bölge İdare Mahkemelerinin vergi dava daireleri ibaresi ile birlikte Kurulun bölge idare mahkemesi istinaf daireleri kararları arasındaki uyumsuzluk veya aykırılıkların giderilmesi görevine ilişkin görevleri de madde metnine eklenmelidir.

V. İLGİLİ KURULLAR TARAFINDAN AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİ YÖNÜNDE KARAR VERİLME SÜRECİ VE KARAR TÜRLERİ

A. Karar Verme Süresi

Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulu tarafından aykırılığın giderilmesi istemi uygun görülmesi halinde görüşü ile birlikte dosya Danıştay'a gönderilecektir. Konusuna göre dosya Danıştay İdari Dava Daireleri veya Danıştay Vergi Dava Daireleri Kuruluna gidecektir. Burada dosyanın tekemmülü veya başvuru hakkında karşı tarafın görüşünü alma gibi durum söz konusu değildir. Dolayısıyla doğrudan dosya Danıştay'a gönderilecek ve Danıştay İlgili Kurulu kaydına alınacaktır.

Danıştay'ın ilgili Kurulları tarafından başvuru hakkında belirli bir süre içinde karar verilmesi gerekmektedir. Bu süre Kanun ile üç ay olarak belirlen-

⁴³ Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairelerinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, bu üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken diğer yarısı Kurulda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından seçilir. Kurullarda görevlendirilen asıl üyeler, üst üste en fazla iki dönem görevlendirilebilir. Asıl üyenin görevini geçici olarak yerine getirememesi durumunda ilgili daireden, zorunlu hallerde diğer dairelerden görevlendirilen yedek üye kurul toplantılarına katılır. Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir (m. 17/1). Vergi Dava Daireleri Kuruluna da Danıştay Başkanı veya vekillerinden biri; bunların yokluğunda daire başkanlarından en kıdemlisi başkanlık edecektir (m. 17/2). Vergi Dava Daireleri Kurulu için toplanma ve karar alma yeter sayısı on birdir (m. 17/3). Kurul toplantıya katılanların yarısından bir fazlasının aynı yönde oy kullanması halinde (oyçokluğu ile) karar alır (m. 17/5). Kurul toplantısı için on bir kişinin varlığı yeterli olmakla birlikte toplantıya katılan üyelerin sayısının çift sayıda olması durumunda ise en kıdemsiz üye kurul toplantısına katılmayacaktır (m. 17/4).

miştir. Üç aylık süre makul ve yerinde bir süredir. Ancak adli tatil öncesinde yapılan başvurularda yaklaşık 40 günlük süre tatile denk gelmektedir. Ancak tatilde geçen bu sürede karar verme süresinin duracağına dair 2576 sayılı Kanunda bir hüküm bulunmamaktadır.

Kurullara tanınan bu süre makul bir süre olup bu süre içinde Danıştay'ın ilgili kurullarının karar vermesi gerekir. İlgili kurulların belirlenen süre içinde karar vermemesi halinde ise ilgili kurul üyelerinin sorumluluğuna ilişkin bir düzenlemeye de madde hükmünde yer verilmemiştir.

Burada karar verme süresi olarak üç aylık bir süre belirlenmiştir. Bu süre içinde verilen kararların yazım ve tebligata çıkartılmasına ilişkin bir düzenleme ise bulunmamaktadır. Kanaatimizce kanundaki üç aylık sürenin kararın yazımı ve tebligata çıkartılmasını da kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesinde fayda bulunmaktadır. Bu durum kanun koyucunun uyumsuzlukların makul sürede sonuçlanması amacına da uygun olacaktır.

B. Kurullarca Verilen Karar Türleri

Bölge idare mahkemeleri başkanlar kurullarınca yapılan başvurular hakkında aykırılığın giderilmesi başvurusu hakkında bir karar verilmesi gerekmektedir. Bu kararda aykırılığın giderilmesi isteminin kabulüne veya reddine, yahut kabulü halinde ne yönde giderileceğine ilişkin açıklama ve hükme de yer verilecektir.

Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri Kurullarınca verilen kararları çeşitli başlıklar altında sınıflandırabiliriz.

1. Aykırılığın Giderilmesi İsteminin Kabulü Kararları

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararları incelendiğinde, işin esasına yönelik kararlar hakkında olduğu gibi usule ilişkin kararlar hakkında da aykırılıkların giderildiği görülmektedir. Nitekim görevli yargı koluyla ilgili olarak Karayolları Trafik Kanununa göre alkollü araç kullanma nedeniyle sürücü belgesine geçici olarak el konulmasına ilişkin işlemlere karşı açılacak olan davaların adli yargı yerlerinde açılması gerektiği yönünde aykırılık giderilmiştir⁴⁴.

---

⁴⁴ DİDDK, 17/02/2020, E.2020/55, K.2020/10.

İşin esasına ilişkin olarak verilen kararlar ise dava konusu işlemin iptali yönünde⁴⁵ birleştirme şeklinde olduğu gibi davanın reddi⁴⁶ gerektiği yönünde de olmaktadır.

Aynı durumda olan kamu görevlilerinin özlük hak talepleri ile ilgili başvuruları hakkında verilen kararlardaki aykırılıkların giderilmesi hakkında da kararlar verilmiştir. Anılan kararlardan birisinde;

“Sözleşmeli personele, istihdamına esas olan hizmet sözleşmesinde belirtilen ücretin ödenebileceği, dolayısıyla şef pozisyonuna karşılık gelen ücret ve özlük haklarından yararlandırılabilmenin ise ancak yeni bir sözleşme yapılması halinde mümkün olacağı anlaşıldığından, sözleşmeli statüde memur olarak sözleşme imzalamak suretiyle istihdam edilen davacıların, şef olarak görevlendirilmeleri halinde, yürüttükleri bu görevleri için Yüksek Planlama Kurulu tarafından gruplandırılan ve yönetim kurulunca onaylanarak yürürlüğe konulan ücret tarifesinde şeflere verilen ücret ve özlük haklarından yararlandırılmalarına olanak bulunmadığına” hükmedilmiştir⁴⁷.

Aynı şekilde yürürlüğe giren bir düzenleyici işlemin uygulanmasıyla ilgili olarak farklı bölge idare mahkemelerince birbirine aykırı olarak verilen kararlar arasındaki aykırılıkların giderilmesi yönünde de kararlar verilmiştir⁴⁸.

Bölge İdare Mahkemesi kararları arasındaki aykırılıkların giderilmesine

⁴⁵ Dava konusu işlemin dayanağı olan düzenleyici işlem hakkında verilen yürütmeyi durdurma kararları dikkate alınarak il milli eğitim şube müdürlerine yazılı ve sözlü sınavı ortalamasına göre yeniden tercihte bulunma imkanı tanınması gerektiği hakkında DİDDK, 17/02/2020, E.2020/4, K.2020/14.

⁴⁶ ... disiplin cezasına konu edilen eylem sendika kararı doğrultusunda yapılmışsa da eylemin, sendikal faaliyet kapsamında bulunmadığından davacının bir gün süreyle göreve gelmemesinin haklı mazeretinin bulunmadığı gerekçesiyle davacı hakkında tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında DİDDK, 24/02/2020, E.2020/1, K.2020/35; altı yıllık zorunlu süresini tamamlamayan polis memurlarına, yarışma sınavlarına bağlı olarak yerleştirildikleri kurumlara atanmalarına muvafakat verilmemesine ilişkin işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında DİDDK, 24/02/2020, E.2020/13, K.2020/56; Tıpta uzmanlık eğitimini tamamlayan ve stratejik personel kapsamında bulunan davacıların, kamu personeli olmayan eşlerinden dolayı yapmış oldukları atanma talepli başvurularının, ilgili Yönetmelik maddesinde sayılan şartları sağlamadıklarından bahisle reddi hakkında DİDDK, 24.02.2020, E.2020/51, K.2020/60; 6475 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte, Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. bünyesinde görev yapan dağıtıcı personelin, belediyeler tarafından sunulan şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz yararlandırılmasına hukuken olanak bulunmadığı hakkında DİDDK, 17/02/2020, E. 2020/53, K.2020/15.

⁴⁷ DİDDK, 24/02/2020, E.2020/30, K.2020/21.

⁴⁸ DİDDK, 17.02.2020, E.2020/34, K.2020/5; 17.02.2020, E.2020/47, K.2020/4.

ilişkin usul ve esastan verilen kararların yanı sıra vekâlet ücreti gibi yargılama giderlerine⁴⁹ veya yasal faizin başlangıç tarihi gibi hususlara ilişkin de olabilmektedir.

Aynı şekilde Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunca verilen kararlara bakıldığında da, sadece işin esasına ilişkin olarak dava konusu işlemin iptali yönünde aykırılığın giderilmesi⁵⁰ kararı verilmiştir. DVDDK tarafından verilen diğer kararlar ise iptal yönünde aykırılığın giderilmesi kararlarıyla bağlantılı olarak dosyaların birleştirilmesine ilişkindir. DVDDK tarafından DİDDK'dan farklı olarak aykırılığın giderilmesi yönünde karar verilen dosya ile aynı yönde olan başvurular hakkında KVYO (Karar Verilmesine Yer Olmadığına) kararı verilmemektedir. DVDDK tarafından bu dosyalarda aykırılığın giderildiği dosyalarla bu yöndeki istemli dosyaların birleştirilmesine karar verilerek birleştirilen dosyaların dosya esas numarası kapatılmıştır⁵¹.

2. Aykırılığın Giderilmesi İsteminin Reddi Kararları

Bölge idare mahkemeleri istinaf daireleri kararları arasında aykırılığın giderilmesi yönünde karar verilebilmesi için benzer konularda verilen farklı kararlar bulunması ve bu kararların kesin nitelikte verilmiş kararlar olması gerektiğinden de bahsetmiştik. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca kendisine yapılan aykırılığın giderilmesi başvurularında başvuruya konu edilen uyuşmazlıkların benzer olaylar olup olmadığı yönünden değerlendirme yapılmaktadır. Buna göre, bazı atama işlemlerinde atama nedeni olan eylem aynı olsa da Kurul bu işlemlerin her birisini ayrı bir işlem olarak görebilmekte ve belirli bir ilke ve esasa bağlanmasına olanak bulunmadığından bahisle aykırılığın giderilmesi istemini reddedebilmektedir⁵².

---

⁴⁹ DİDDK, 24/02/2020, E.2020/48, K.2020/62.

⁵⁰ *Gözetim önlemlerinin hukuka aykırı uygulanması suretiyle fazladan ödenen vergilerin Gümrük Kanunu'nun 211. maddesi kapsamında iadesi istemiyle yapılan başvurunun reddi işleminde hukuka uygunluk bulunmadığı hakkında DVDDK, 19.02.2020, E.2020/1, K.2020/1; idarenin işleme dayanak raporu dava dosyasına sunmaması halinde sebep unsurunun ortaya konulamamış olması nedeniyle tarh işleminin iptali yönünde karar verileceği hakkında DVDD, 19/02/2020, E:2020/9, K.2020/2.*

⁵¹ DVDDK, 19/02/2020, E:2020/3, K.2020/4; 19/02/2020, E:2020/4, K.2020/5; 19/02/2020, E:2020/5, K.2020/6; 19/02/2020, E:2020/6, K.2020/7; 19/02/2020, E:2020/7, K.2020/8; 19/02/2020, E:2020/8, K.2020/9; 19/02/2020, E:2020/2, K.2020/3.

⁵² DİDDK, 24/02/2020, E.2020/3, K.2020/37; *Her bir dosyada yeni düzenleme sonrası, norm kadro çizelgeleri, kadro doluluk- boşluk durumu, idarenin başvuruya verdiği cevaplar ve bunun bir sonucu olarak incelenecek hususlar farklılık göstermekte olup, her davacının durumu ayrı bir inceleme ve değerlendirmeye muhtaç olduğundan, aralarında aykırılık olduğu*

Bölge idare mahkemeleri bünyesinde yer alan dairelerin bakacağı iş bölümü HSK tarafından belirlenmektedir. Zaman zaman bu iş bölümlerinde de değişiklikler yapılabilmektedir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu önüne gelen aykırılığın giderilmesi başvurusuna konu kararları veren dairelerde bir değişiklik olmuşsa, bunu gerekçe göstererek de aykırılığın giderilmesi başvurusunun reddine karar verebilmektedir. DİDDK, daire iş bölümü değişikliğinin içtihat farklılığını ortadan kaldırma olasılığı bulunduğu gerekçesiyle başvurunun reddi suretiyle incelemesine olanak bulunmadığına karar vermiştir⁵³.

DİDDK göre benzer olaylarda bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında aykırılık çıkması halinin düzenlenmiştir. Dolayısıyla aynı dairenin benzer uyuşmazlıklarda farklı tarihlerde verdiği farklı nitelikteki kararlar bu madde kapsamına görülmemiş ve bu gerekçeyle aykırılığın giderilmesi isteminin reddine karar verilmiştir⁵⁴.

Öte yandan, DVDDK göre, benzer olaylarda farklı bölge idare mahkemelerince verilen kesin nitelikteki kararlar aleyhine bu yola başvuru yapılabilecektir. Nitekim Kurul bir kararında aykırılığın giderilmesi istemine konu edilen kararlardan birisine karşı temyiz yoluna başvurulmuş olması halinde ortada aykırılığın giderilmesi istenilen iki farklı kesin karar olmayacağı gerekçeyle başvurunun reddine karar vermiştir⁵⁵.

3. Aykırılığın Giderilmesi İstemiyle İlgili Diğer Kararlar

a. Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararları

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca daha önce aykırılığın giderilmesi istemi hakkında bir karar verilen uyuşmazlığın benzerleri Kurulun tekrar önüne gelebilmektedir. Bu takdirde Kurul bu uyuşmazlıklarda yeniden

---

öne sürülen kararların belirli bir ilke ve esasa bağlanmasına olanak bulunmadığı hakkında DİDDK, 06/07/2020, E.2020/73, K.2020/98.

⁵³ DİDDK, 24.02.2020, E.2020/52, K.2020/17; 24.02.2020, E.2020/54, K.2020/18; 24.02.2020, E.2020/62, K.2020/64.

⁵⁴ DİDDK, 17.02.2020, E.2020/58, K.2020/1; 24/02/2020, E.2020/59, K.2020/34; 06/07/2020, E.2020/97, K.2020/101; 06/07/2020, E.2020/97, K.2020/101; DİDDK, 17/02/2020, E.2020/5, K.2020/3.

⁵⁵ DVDDK, 07.10.2020, E.2020/12, K.2020/11; 07.10.2020, E.2020/13, K.2020/12; 07.10.2020, E.2020/14, K.2020/13; 07.10.2020, E.2020/15, K.2020/14; 07.10.2020, E.2020/16, K.2020/15.

aynı kararı vermemektedir. Bunun yerine, “*daha önce aykırılığın giderilmesi yönünde karar verilen bir uyuşmazlıkta yeniden aykırılığın giderilmesi yoluna başvurulamayacağı ve bu konu hakkında Karar Verilmesine Yer Olmadığı (KVYO) kararı*”⁵⁶ verilmektedir.⁵⁷

Nitekim DİDDK kararlarına bakıldığında, sendika üyesi olan davacıların, sendika kararı doğrultusunda göreve gelmemelerinin sendikal faaliyet kapsamında görülmemesi hususu⁵⁸; meslekte altı yıllık hizmet süresini doldurmamış polis memurlarının başka kuruma atanmalarında muvafakat verilemeyeceği hususu⁵⁹; 375 sayılı KHK’nın Ek 10 uncu maddesi kapsamında (yeni maaş sistemine göre) mali hakları belirlenen davacıların, üst dereceye yükseldiklerinde kendileri hakkında yeniden kıyaslama yapılmayacağı hususu⁶⁰; Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının geriye yürüyüp yürümeyeceği hususu⁶¹; sözleşmeli statüde memur olarak sözleşme imzalamak suretiyle istihdam edilen davacıların, şef olarak görevlendirilmeleri halinde, şeflere verilen ücret ve özlük haklarından yararlandırılmayacakları hususu⁶²; Proje okullarında görev yapan ve görev süresi dolan öğretmenlerin Bakanlık tarafından atanmalarının Geçici 1. madde kapsamında bulunup bulunmadığı hususu⁶³; tıpta uzmanlık eğitimini tamamlayan ve eşleri kamu görevlisi olmayan davacıların, devlet hizmet yükümlülüğü kurasında atamalarının eş durumu mazeretleri dikkate alınarak yapılması talepli başvurularının ilgili mevzuat uyarınca kabul edilip edilmeyeceği hususu⁶⁴; MEB şube müdürlüğü görevde yükselme yazılı ve sözlü sınavında başarılı olan ancak atanamayan,

⁵⁶ İdari yargı yerlerince verilen KVYO kararları hakkında geniş bilgi için bkz. Selman Sacit Boz/Yunus Eraslan; İdari Yargılama Usulünde “Karar Verilmesine Yer Olmadığı” Kararları, 2020, 24 (2), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 389-423.

⁵⁷ DİDDK, 24/02/2020, E.2020/2, K.2020/36.

⁵⁸ DİDDK, 24/02/2020, E.2020/2, K.2020/36.

⁵⁹ DİDDK, 24/02/2020, E.2020/14, K.2020/57; 24/02/2020, E.2020/15, K.2020/58; 24/02/2020, E.2020/16, K.2020/59.

⁶⁰ DİDDK, 24/02/2020, E.2020/18, K.2020/20.

⁶¹ DİDDK, 24/02/2020, E.2020/20, K.2020/45; 24/02/2020, E.2020/21, K.2020/46; 24/02/2020, E.2020/22, K.2020/47; E.2020/23, K.2020/48; 24/02/2020, E.2020/24, K.2020/49; 24/02/2020, E.2020/25, K.2020/50; 24/02/2020, E.2020/26, K.2020/51; 24/02/2020, E.2020/27, K.2020/52; 24/02/2020, E.2020/28, K.2020/53; 24/02/2020, E.2020/29, K.2020/54.

⁶² DİDDK, 24.02.2020, E.2020/31, K.2020/22; 24.02.2020, E.2020/57, K.2020/23.

⁶³ DİDDK, 17.02.2020, E.2020/35, K.2020/6; 17.02.2020, E.2020/36, K.2020/7; 17.02.2020, E.2020/61, K.2020/8.

⁶⁴ DİDDK, 24.02.2020, E. 2020/50, K.2020/ 61.

bu atamaların dayanağı düzenleyici işlemlerin yargı kararı ile yürütülmesinin durdurulması üzerine kendilerine de yeniden tercihte bulunma hakkı verilip verilmeyeceği hususu⁶⁵; Kara Havacılık Okulunda Uçak/Helikopter Teknisyen Astsubay Temel Kursunu başarı ile bitiren davacıların, uçuş hizmet sürelerinin bu kurstaki ilk uçuş tarihinden başlatılıp başlatılamayacağı hususu⁶⁶ konularında Kurul tarafından daha önce aynı konuda karar verildiği gerekçesiyle karar verilmesine yer olmadığına kararları verilmiştir.

Anılan kararlara bakıldığında ise; Kurul tarafından Türk hukuk sistemindeki kanun yolları ve aykırılığın giderilmesi yolundaki kararların kanun yollarından geçilerek kesinleşmiş olan kararlara etkisi hakkında bir değerlendirme yapılmıştır.

Kararlarda kanun yolu tanımı yapılmış ve idari yargıdaki olağan ve olağanüstü kanun yollarının neler olduğu ifade edilmiştir. Sonrasında 2576 sayılı Kanunun 3/C maddesindeki müessesenin ise bir kanun yolu olmadığı özellikle belirtilmiştir. Anılan ifadelere bakıldığında;

“2576 sayılı Kanun’un 3/C maddesi uyarınca, bölge idare mahkemelerinin kesin nitelikteki kararları arasındaki aykırılığın giderilmesi istemi bir kanun yolu değildir. Bu itibarla, söz konusu hukuki kurumun, başvuru konusu bölge idare mahkemesi kararlarının kesin olma niteliğine ve bu kararların hukuki sonuçlarına herhangi bir etkisi söz konusu olmayacaktır. Bu açıklamalara göre, bölge idare mahkemesi başkanlar kurulu tarafından aykırılığın giderilmesi istemi Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri Kuruluna ileldikten sonra benzer nitelikteki davalar ve bölge idare mahkemesi kararları için yeniden aykırılığın giderilmesi yoluna başvurulmasında herhangi bir hukuki yarar bulunmamaktadır.” şeklindedir.

DİDDK’na göre, bölge idare mahkemesi kararları arasındaki aykırılığın giderilmesi hakkında Kurullarınca verilen kararlar önceki kararların hukuki sonuçlarına herhangi bir etkisi olmayacaktır. Dolayısıyla benzer uyuşmazlıklarda daha önce kesin karar verilmiş olması nedeniyle yeniden aykırılığın giderilmesi yoluna başvurulmasında her hangi bir hukuki yarar

⁶⁵ DİDDK, 09/06/2020, E.2020/74, K.2020/71; 09/06/2020, E.2020/75, K.2020/66; 09/06/2020, E.2020/76, K.2020/65; 09/06/2020, E.2020/94, K.2020/73 (aynı konuda Kurul’un 09.06.2020 ve 06.07.2020 tarihlerinde verilen 42 KVYO kararı daha bulunmaktadır).

⁶⁶ DİDDK, 06/07/2020, E.2020/105, K.2020/104; 09/06/2020, E.2020/106, K.2020/105; 09/06/2020, E.2020/109, K.2020/106; 09/06/2020, E.2020/110, K.2020/107.

bulunmadığı ifade edilmiştir. Bu kararlar oy birliği ile alınan kararlardır. Buna göre Kurulun tüm üyeleri aynı görüştedir.

b. Dosya Esas Kaydının Kapatılması Kararları

Danıştay İDDK tarafından benzer olaylarda yapılan aykırılığın giderilmesi istemleri hakkında daha önce karar verildiğinden bahisle KVYO kararları verilmektedir. Danıştay VDDK tarafından ise bu şekilde aynı konuda birden çok dosyada başvuru yapılması durumunda KVYO kararı verilmemektedir. Nitekim, Danıştay VDDK tarafından aynı konuda başvuru yapılan ve karara bağlanan dosyada diğer dosyalarla birlikte aynı konuları düzenleyen dosyaların birleştirilmesine karar verilmiştir⁶⁷. Anılan birleştirme kararında Danıştay VDDK tarafından bu husus başvurularının aynı konuda olduğu ve aynı istem sonucunu içerdiği görüldüğünden usul ekonomisi açısından bu başvurulara ilişkin Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun E:2020/2 ilâ 8 sayılı dosyalarının işbu dosya (E:2020/1) ile birleştirilmesine karar verildiği şeklinde ifade edilmiştir⁶⁸.

Burada Danıştay VDDK tarafından verilen kararların Danıştay İDDK tarafından verilen kararlara göre daha yerinde olduğu düşünülebilir. Ancak benzer konuda ileride yeniden dosya gelmesi halinde bu şekilde bir karar verilmemesi gerektiğini düşünmekteyiz. Öte yandan bu kararların bağlayıcılığı yönünde kanunda bir düzenleme yapılması halinde benzer davalarda aykırılığın giderilmesi kararı uygulanacağından Kurul önüne aynı yönde uyuşmazlıklar gelmeyecektir. O nedenle KVYO ya da Dosya Esas Kaydının Kapatılması yönünde karar verilmesine de gerek kalmayacaktır.

c. Gönderme Kararları

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurullarınca verilen bir başka karar türü ise gönderme kararlarıdır. Bu kararların özelliği ise, usulüne uygun olarak başvuru yapılmadığı için aykırılığın giderilmesi istenilen dosyanın, dosyayı gönderen bölge idare mahkemesine iade edilmesidir. Anılan kararlarda Kurul tarafından,

---

⁶⁷ DVDDK, 19.02.2020, E.2020/1, K.2020/1.

⁶⁸ “Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun 19/02/2020 tarih ve E:2020/1, K:2020/1 sayılı kararında Kurulun E:2020/2 ilâ 8 sayılı dosyalarının E:2020/1 sayılı dosya ile birleştirilmesine karar verildiğinden ve söz konusu aykırılığın/uyuşmazlığın giderilmesine yönelik istemin bu dosyada ayrıca karşılanmasında usul ekonomisinin gözetilmesi sonucunda hukuki bir yarar bulunmadığı anlaşıldığından işbu dosyanın esas kaydının kapatılması” hakkında DVDD, 19/02/2020, E:2020/2, K.2020/3; 19/02/2020, E:2020/3, K.2020/4; 19/02/2020, E:2020/4, K.2020/5; 19/02/2020, E:2020/5, K.2020/6; 19/02/2020, E:2020/6, K.2020/7; 19/02/2020, E:2020/7, K.2020/8; 19/02/2020, E:2020/8, K.2020/9.

“Bölge idare mahkemesi başkanlar kurulunun, kesin nitelikli kararlar arasındaki aykırılıkların giderilmesini Danıştay’dan istemesi halinde izleyeceği yol belirlendiği ve başvurunun başkanlar kurulunun kendi görüşlerinin eklenmesi suretiyle yapılacağı açıkça vurgulandığı” ifade edilmiştir. Daha sonra da, “farklı bölge idare mahkemelerinin benzer konudaki uyuşmazlıklar hakkında verdikleri kararlara yer verilmesine karşın, aykırılığın hangi kararlar doğrultusunda giderilmesi gerektiğine ilişkin hukuki görüşlerinin bulunmadığı” gerekçesiyle Kanun hükmünde öngörülen hukuki görüş bulunmayan başvuruya konu dosyanın bölge idare mahkemesi başkanlar kuruluna gönderilmesine karar verilmiştir⁶⁹.

Anılan dosyalar ilgili bölge idare mahkemesine gönderilmiş ve bölge idare mahkemesi tarafından hukuki görüş belirtildikten sonra dosyalar yeniden Danıştay’a gönderilecektir. Ancak bu durum aykırılığın esasına ilişkin karar verilmesini geciktirmiştir. Gönderme kararları kurul tarafından oy çokluğu ile verilmiştir. Anılan kararlara bakıldığında azlık oylarının birinde “söz konusu eksikliğin giderilmesi ve anılan Başkanlar Kurulunun aykırılığın giderilmesi istemine konu kararlar hakkındaki hukuki görüşünün alınması için, “ara kararı” yapılması ve gelecek cevaba göre işin esası değerlendirilmek suretiyle bir karar verilmesi gerektiği” gerekçesiyle gönderme kararına katılmamıştır.

Diğer bir azlık oyunda ise, “2576 sayılı Kanun’un yukarıda metni yazılı maddesinde belirtilen “kendi görüşlerini de ekleyerek” ifadesinden, Başkanlar Kurulunun ortada bir aykırılık bulunup bulunmadığının tespitine ilişkin görüşünün anlaşılması gerektiği, bölge idare mahkemesi başkanlar kurulu kararında, daire, tarih ve sayısı belirtilmek suretiyle hangi kararlar arasında aykırılık bulunduğu açık bir şekilde belirtildiği, bu nedenle de, Kanun’da yer alan görüş gerekliliğinin sağlandığı, ayrıca aykırılığın hangi karar doğrultusunda giderilmesi gerektiğine dair bir görüşe ihtiyaç bulunmadığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla da bu görüşe göre işin esasına girilerek istem hakkında karar verilmesi” gerekir.

⁶⁹ DİDDK, 17/02/2020, E.2020/32, K.2020/11; 17/02/2020, E.2020/32, K.2020/11; 24/02/2020, E.2020/60, K.2020/63; 09/06/2020, E.2020/64, K.2020/92;09/06/2020, E.2020/67, K.2020/93;09/06/2020, E.2020/68, K.2020/87; 09/06/2020, E.2020/69, K.2020/88;09/06/2020, E.2020/70, K.2020/86;09/06/2020, E.2020/71, K.2020/89; 09/06/2020, E.2020/95, K.2020/90;09/06/2020, E.2020/96, K.2020/91;09/06/2020, E.2020/99, K.2020/108; 09/06/2020, E.2020/95, K.2020/90; 09/06/2020, E.2020/96, K.2020/91; 06.07.2020, E.2020/99, K.2020/108.

Kanaatimizce de ikinci azlık oyu daha yerinde ve uyuşmazlığın esasını çözümü adına daha doğru bir yaklaşım tarzını oluşturmaktadır. Zira ortada bölge idare mahkemeleri istinaf daireleri kararları arasında bir farklılık olduğu açıkça ortadadır. İdari Dava Daireleri Kurulunun önüne uyuşmazlık gelmiştir. Bu uyuşmazlığın bir an evvel çözümlenmesi ve varılan sonucun ilan edilmesinde daha fazla kamu yararı bulunmaktadır. Zaten DİDDK önüne gelen uyuşmazlıkta kendisine başvuran Başkanlar Kurulu kararı ile bağlı değildir. Bağlı olmadığı bir görüşün tamamlanması adına dosyanın iade edilmesi de işin esası hakkında karar verilmesini geciktirmektedir. Bir başka ifadeyle başkanlar kurulunun kendi görüşünü belirtmemesi aykırılığın giderilmesi isteminin karara bağlanmasını engelleyecek esasa müessir bir asli eksiklik olmayıp şekli bir eksikliklerdir.

DİDDK nun vermiş olduğu bir başka gönderme kararı türü ise, aykırılık bulunduğu kabul edilen kararların hangi bölge idare mahkemesi dairesinin, hangi kararları olduğunun açık olarak belirtilmesi gerektiği halde bu gereklilik yerine getirilmeden yapılan başvurular hakkındadır⁷⁰.

VI. AYKIRILIĞIN VEYA UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ KARARLARININ SONUÇLARI VE VERİLEN KARARIN KESİNLİĞİNİN ANLAMI

Bölge İdare Mahkemesi dairelerince benzer olaylarda verilen kesin nitelikteki kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık bulunması halinde yukarıda sayılan dört koşulun varlığı durumunda Danıştay İDDK veya VDDK tarafından başvuru hakkında bir karar verilecektir. Anılan kararlar aykırılığın giderilmesi istemlerinin kabulü ya da istemlerin reddi şeklinde olabilmektedir.

Danıştay'ın ilgili Kurullarınca verilen kararların kesin olduğu madde hükmünde ifade edilmiştir. Buradaki kesinlik ile kastedilen ise bu kararlara karşı başka bir yargı merciine başvuru yapılamamasıdır. Bir başka anlatımla Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri Kurulu kararlarına karşı Danıştay İçtihadı Birleştirme Kuruluna veya Danıştay Genel Kuruluna bir başvuru yapılamayacaktır.

Danıştay ilgili Kurul kararlarının kesinliği ifade edilmiş olmakla birlikte bu kararların bağlayıcılığı ile ilgili bir hükme yer verilmemiştir. Dolayısıyla

---

⁷⁰ Kararda “İzmir Bölge İdare Mahkemesi, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi, Ankara Bölge İdare Mahkemesi” gibi genel ifadelere yer verildiği, aykırılık bulunduğu kabul edilen kararların hangi bölge idare mahkemesi dairesinin, hangi kararları olduğunun açık olarak belirtilmediği anlaşıldığından dosyanın ilgili bölge idare mahkemesine gönderilmesi hakkında DİDDK, 17/02/2020, E.2020/6, K.2020/2.

kararı aleyhine Danıştay'a başvuru yapılan istinaf dairesinin bu konuda Danıştay ilgili Kurulunca verilen karara uyma zorunluluğu olduğuna ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konudaki boşluğun kanuni düzenleme yapılarak doldurulması ve müessesenin getiriliş amacının tam anlamıyla gerçekleşmesi içinde bu kanun hükmünde ilgili Kurul kararlarının bağlayıcı olduğuna ilişkin ifadeye yer verilmesi gerekmektedir.

2576 sayılı Kanunun konuyla ilgili 3/C maddesinde yapılan değişiklik öncesinde bu konudaki uyuşmazlıklarda Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu kararları ile ilgili hükümlerine atıf yapılmaktaydı. Ancak son değişiklikle birlikte bu atıf kaldırılmıştır. Dolayısıyla artık bu kararların bağlayıcılığı noktasında her hangi düzenleme bulunmamaktadır⁷¹.

Doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre ise, bu konuda yapılacak olan yasal düzenleme ile yargılamanın yenilenmesi müessesesi bu tür birleştirilen veya aykırılığı giderilen dosyalar için de işletilebilir⁷².

Öte yandan, bölge idare mahkemelerinin aynı konulardaki farklı ve birbirine aykırı kararları nedeniyle hakları ihlal edilenlerin başvurabileceği bir diğer yol ise iç hukukta Anayasa Mahkemesine⁷³ ve bunun dışında AİHM'ne⁷⁴ bireysel başvuru yapması şeklinde olabilecektir⁷⁵. Buna göre, Danıştay ilgili Kurullarınca aykırılığın giderilmesi kararı lehine verilen taraf, kararın gerek-

⁷¹ 2576 sayılı Kanunda yer alan düzenlemenin işlerlik kazanması gerektiği yönündeki görüş için, Aydınoglu, s. 418.

⁷² Birleştirilen içtihadı göre yargılamanın yenilenmesi noktasında yasal düzenleme yapılarak ilgili idari istinaf mahkemesinin konuyu bu yönde tekrar ele alması gerektiği görüşü için Sancakdar, 148. Yılı Sempozyumu, s. 44; Ali Telli, "İstinaf Kanun Yolunda Olası Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Danıştay ve İdari Yargı Günleri 148. Yılı Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2016, s. 145.

⁷³ AYM, Ford Motor Company, Başvuru No 2014/13518, KT 26.10.2017 (RGS.30269 – RGT.13.12.2017).

⁷⁴ Birbiriyle uyuşmayan mahkeme kararlarının sürüp gitmesi, yargı sistemine itimadı azaltarak yargısal bir belirsizliğe yol açabileceği hakkında AİHM, Şahin-Şahin/Türkiye, 13279/05, 20 Ekim 2011 (<http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-124167>) Erişim Tarihi 20.12.2020; AİHM'ne göre, bu içtihat farklılığının AİHS'nin 6. maddesinde yer verilen adil yargılanma hakkına ihlal teşkil edebilmesi için bazı şartlar aranmaktadır. Bu şartlar; 1) Yerel mahkemelerin içtihadında "derin ve uzun süredir devam eden farklılıklar" bulunup bulunmadığı, 2) İç hukukun bu tutarsızlıkların üstesinden gelebilmek için bir mekanizmasının mevcut olup olmadığı, 3) Bu mekanizmanın uygulanıp uygulanmadığı, 4) Gerekli görüldüğü takdirde ne derece uygulandığı değerlendirilmelidir. Sezginer, s. 128-129.

⁷⁵ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Yunus Emre Yılmazoğlu, "İçtihat Farklılıklarının Temel ve Hak Özgürlükler Yönünden Değerlendirilmesi", 2019, 7 (13), Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, s. 551-622.

lerinin yerine getirilmesi amacıyla idari başvuru yaptığı halde sonuç alamaması veya yukarıda ifade edildiği üzere yargılamanın yenilenmesi isteminden sonuç alamaması halinde bu konuda bireysel başvuru yoluna gidebilecektir.

VII. AYKIRILIĞIN VEYA UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ MÜESSESENİN BENZER MÜESSESELERDEN FARKI

A. Danıştay İçtihadı Birleştirme Müessesesinden Farkı

Türk hukuk sistemimizde idari yargıya ilişkin içtihadı birleştirme kararları, Danıştay İçtihadı birleştirme kurulu tarafından alınmaktadır.

Konuyla ilgili yasal düzenlemeler ise 2575 sayılı Danıştay Kanununda yer alan 18, 39 ve 40 nci maddeleridir⁷⁶.

Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu 2575 sayılı Danıştay Kanununda düzenlenmektedir⁷⁷. Anılan düzenlemeye göre, Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu Danıştay’da görev yapan tüm üyeler, daire başkanlarından oluşmaktadır. DİDDK ve DVDDK’nın üye sayısına göre bu sayı oldukça fazladır. Bu kurulların toplantı yeter sayısı 31 olarak belirlenmiştir. Kararlar ise öncelikle kurul toplam üye sayısının salt çoğunlukla alınacaktır. İki oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa oy çokluğu ile karar alınacaktır.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurullarının görevleri ile bu görevleriyle ilgili içtihat birleştirme talebinde bulunabilecek olanlar 2575 sayılı Kanunun 39 ve 40 nci maddesinde düzenlenmiştir⁷⁸.

Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu Danıştay dava dairelerinin veya

⁷⁶ Danıştay içtihadı birleştirme kararları hakkında geniş bilgi için bkz. Celal Işıklar, “İdari Yargıda İçtihatların Birleştirilmesinin Hal ve Şartları”, 2013, 4 (14), Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 467-500; Serkan Kızılyel, “Danıştay İçtihatları Birleştirme Usulünün Formel İşleyişi Üzerine”, 2015, (119), Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s. 115-142; Lütfi Duran, “Danıştay’ın İçtihatları Birleştirme Uygulaması”, 1972, 27 (3), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, s. 419-441; Serkan Kızılyel/Neslihan Solmaz, Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararları, Adalet Yayınevi, 2016.

⁷⁷ *İçtihatları birleştirme kurulu* Madde 18. 1. İçtihatları Birleştirme Kurulu, Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, dava daireleri başkanları ve üyelerinden kurulur. 2. Toplanma ve görüşme yetersayısı en az otuzbirdir. Toplantıda hazır bulunanlar çift sayıda olursa en kıdemsiz üye Kurula katılmaz. 3. Esas hakkındaki kararlar, birinci toplantıda Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğu ile, bu toplantıda karar yetersayısı sağlanamaz ise ikinci toplantıda mevcudun salt çoğunluğu ile verilir. Kurulun diğer kararları oyçokluğu ile verilir. 4. İçtihatları Birleştirme Kuruluna yeteri kadar tetkik hakimi ve memur verilir.

⁷⁸ 2575 sayılı Danıştay Kanunu Madde 39: “İçtihatları Birleştirme Kurulu, dava dairelerinin veya idari ve vergi dava daireleri kurullarının kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri ka-

idari ve vergi dava daireleri kurullarının kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık görüldüğü veyahut birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesinin gerekli görüldüğü takdirde devreye giren bir Kurul'dur. Dolayısıyla Danıştay'ın önünden geçmemiş, bir başka ifadeyle idare veya vergi mahkemeleri ile bölge idare mahkemelerince verilen ve Danıştay'dan temyiz incelemesi yoluyla geçmeyen kararlarla ilgili olarak içtihadın birleştirilmesi yoluna gidilemeyecektir⁷⁹.

İçtihadı birleştirme yoluna başvurulabilmesi için Danıştay dava daireleri veya kurullarının kararları arasında aykırılık veya uyuşmazlık bulunması gerektiği ifade edilmiştir⁸⁰.

Bu yola başvuru hakkı olanlar sınırlı sayıda Kanunda ifade edilmiştir. Buna göre, Danıştay Başkanı, konu ile ilgili daireler, idari ve vergi dava daireleri kurulları veya Başsavcı ve aykırı kararlarla ilgili kişiler tarafından içtihadın birleştirilmesi istenebilir. Bu kararlar verilirken Resmi Gazeteye gönderildikleri tarihten itibaren bir ay içinde Resmi Gazetede yayımlanacaktır. Bu kararların en büyük özelliği ise Danıştay daire ve kurulları ile idari mahkemeler ve idareyi bağlayıcı olmasıdır⁸¹. Ancak Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararları da geriye yürümeyeceği ve birleştirme kararı verildikleri tarihten sonraki olaylara uygulanacağı kararlarda ve doktrinde ifade edilmektedir⁸².

Danıştay içtihadı birleştirme kararları sayesinde hukuk kurallarının içtihat birleştirilen konularda ülke genelinde herkese aynı şekilde uygulanacak

---

rarlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık görüldüğü veyahut birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay Başkanının havalesi üzerine, Başsavcının düşüncesi alındıktan sonra işi inceler ve lüzumlu görürse, içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar verir.” Madde 40: “1. İçtihatların birleştirilmesi veya değiştirilmiş içtihatların değiştirilmesi, Danıştay Başkanı, konu ile ilgili daireler, idari ve vergi dava daireleri kurulları veya Başsavcı tarafından istenebilir. 2. Aykırı kararlarla ilgili kişiler, içtihatların birleştirilmesi için Danıştay Başkanlığına başvurabilirler. 3. Kurulun, içtihatların birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkındaki kararları, gönderildikleri tarihten itibaren bir ay içerisinde Resmi Gazete’de yayımlanır. 4. Bu kararlara, Danıştay daire ve kurulları ile idari mahkemeler ve idare uymak zorundadır.”

⁷⁹ Işıklar, s. 472.

⁸⁰ “Kanunda, kararların birbiri ile çelişmesini ifade etmek üzere hem aykırılık, hem de uyuşmazlık ibarelerine yer verilmiştir. “Aykırılık” tabiri ile, dayanılan ve sonuca etki eden yasal düzenlemenin bir birine tam zıt ve aksi yönde yorumlanması kast edilirken, bunu pekiştiren ve genişleten “uyuşmazlık” ibaresi ise, verilen anlamların tam olarak uyuşmaması manasına gelmektedir.” Işıklar, s. 473.

⁸¹ Kızılyel, s. 118.

⁸² Aydın H. Tuncay/Orhan Özdeş/Recep Başpınar, “İdari Yargılama Usulü”, Yüzyıl Boyunca Danıştay, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1968, s. 709; Kızılyel, s. 118-119.

olup bu durum, Anayasa madde 10'da düzenlenen eşitlik ilkesinin de bir gereği olduğu da açıktır⁸³. 2576 sayılı Kanunda 7188 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki düzenleme de “Anılan madde hükmüne göre yapılacak olan talepler hakkında 2575 sayılı Danıştay Kanununun 39 ve 40 uncu maddeleri uygulanacaktır.” şeklinde iken anılan değişiklikte birlikte son halini almıştır. Anılan değişikliğin gerekçesinde de ifade edildiği üzere Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunun toplanma ve karar alma aşamalarındaki zorluklar nedeniyle bölge idare mahkemeleri istinaf daireleri arasındaki benzer konularda aykırılığın veya uyuşmazlığın giderilmesi yetkisi Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri Kurullarına verilmiştir. Ancak anılan kurullarca verilen kararların bağlayıcılığı yönünde her hangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Oysaki Danıştay içtihadı birleştirme kurulu kararları bağlayıcı nitelikteki kararlardır. Yine Danıştay İçtihadı birleştirme kurulu kararları Resmi Gazetede yayımlanırken aykırılıkların giderilmesine ilişkin Danıştay İDDK/VDDK kararlarının bu şekilde yayımlanması söz konusu değildir.

Öte yandan hemen belirtelim ki, yargı yerleri de gelişen koşullara göre sürdürdükleri içtihatları da değiştirebilmektedir. Ancak burada (İçtihat değişikliği konusunda) dikkat edilmesi gereken husus, önceki görüşü ele alıp aktarıldıktan sonra bu görüşten niçin ayrıldığıнын hukuki gerekçelerle izah edilmesidir. Yeni görüşün hukuk ilkeleriyle, mevzuatla uyumlu olduğuna, önceki kararın değişmesi gerektiğine davanın taraflarının ve kararla ilgili üçüncü kişilerin ikna edilmesi gerekir⁸⁴.

B. Kanun Yararına Bozma Müessesesinden Farkı

2577 sayılı Kanunun 51. maddesi⁸⁵ “Kanun Yararına Bozma” başlığını taşımakta iken, 6545 sayılı Kanunun 24. maddesiyle madde başlığı “Kanun Yararına Temyiz” olarak değiştirilmiştir⁸⁶.

⁸³ M. Kürşat, Coşkun, İçtihatların Birleştirilmesi, 2001, (1), Ankara Barosu Dergisi, s. 101.

⁸⁴ Yıldırım, 147. Yılı Sempozyumu, s. 151.

⁸⁵ 2577 sayılı Kanunun 51.maddesinin değişiklik öncesi hali; 1. Bölge idare mahkemesi kararları ile idare ve vergi mahkemelerince ve Danıştay’ca ilk derece mahkemesi olarak verilip temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade edenler, ilgili bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden Başsavcı tarafından kanun yararına temyiz olunabilir. 2. Temyiz isteği yerinde görüldüğü takdirde karar, kanun yararına bozular. Bu bozma kararı, daha önce kesinleşmiş olan mahkeme veya Danıştay kararının hukuki sonuçlarını kaldırmaz. 3. Bozma kararının bir örneği ilgili bakanlığa gönderilir ve Resmi Gazete’de yayımlanır.

⁸⁶ İdari yargıda “Kanun Yararına Temyiz” konusunda geniş bilgi için bkz. Burkay Can Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Maddenin birinci fıkrasındaki “Bölge idare mahkemesi kararları ile idare ve vergi mahkemelerince ve Danıştay’ca ilk derece mahkemesi olarak verilip” ibaresi “İdare ve vergi mahkemeleri ile bölge idare mahkemelerinin kesin olarak verdiği kararlar ile istinaf veya” şeklinde değiştirilerek bu kararlara karşı kanun yararına temyiz yoluna gidileceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre, idare ve vergi mahkemelerince verilen ve kesin nitelikte olan 7.000,00 TL altındaki kararlar ile bölge idare mahkemesince (ilgili istinaf dairesince) verilen ve temyiz yolu kapalı olan istinaf kararlarına karşı kanun yararına temyiz yoluna başvurulacaktır.

İkinci fıkradaki “ mahkeme veya Danıştay” ibaresi de “merci” olarak değiştirilerek hem bölge idare mahkemesi istinaf dairesi hem de ilk derece mahkemesi olan idare veya vergi mahkemeleri kastedilmiştir. Buna göre, bölge idare mahkemelerinin kesin olarak verdiği kararlar ile temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşen istinaf dairesi kararlarına karşı Danıştay Başsavcılığı veya ilgili bakanlıklar tarafından kanun yararına temyiz yoluna gidilebilir (m. 51/1). Danıştay’ın ilgili dairesince temyiz istemi yerinde görülmesi halinde karar kanun yararına bozular. Ancak bu bozma kararı daha önce kesinleşen merci kararının hukuki sonuçlarını değiştirmez (m. 51/2). Son yasal değişiklikte kanun yararına bozmanın hukuki sonuçlar doğurmasına yönelik bir değişikliğe gidilmemiştir. Oysa, kanun yararına bozulan karar taraflar için hukuki sonuçlar doğurmalı ve kanun yararına bozulan kararlar nedeniyle doğan kayıplarının önüne geçilmelidir.

Kanun yararına bozulan kararın bir örneği ilgili bakanlığa gönderilerek Resmi Gazetede yayımı sağlanır. Resmi Gazetede kanun yararına bozulan kararların yayımlanması, o dosyada karar veren hakimler üzerinde psikolojik etki yaratmaktadır.

Bölge idare mahkemesi kararları arasındaki aykırılığın giderilmesi hakkında verilen kararlar aslında hüküm ve sonuç doğurmama bakımından kanun yararına temyiz kararlarına benzemektedir. Mevcut haliyle her iki yola başvuru üzerine elde edilen netice bakımından sonuçları aynıdır. Aykırılığın giderilmesi hakkındaki kararların bağlayıcılığı yönünde bir hüküm getirilmedikten sonra bu yola başvurmanın pratik açıdan çok bir faydası da bulunmamaktadır.

Dergisi, 2020, 11 (1), s. 353-371; M. Fatih Gürkan/ Yusuf Deniz/ Selman Sacit Boz, “İdari Yargıda Kanun Yararına Bozma”, 2013, 21 (1), Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 105-128.

Öte yandan kanun yararına temyiz kararları Resmi Gazetede yayımlanırken Danıştay ilgili kurul kararı ise bu şekilde bir yayımlanması söz konusu değildir. Aynı şekilde kanun yararına temyiz kararını ilgili Danıştay Dairesi verirken aykırılığın giderilmesi kararlarını Danıştay'ın ilgili kurulları vermektedir. Yine kanun yararına temyiz yoluna Danıştay Başsavcılığı gitmekte iken aykırılığın giderilmesi yoluna bölge idare mahkemesi başkanlar kurulu gitmektedir. Kanun yararına temyizden farklı olarak aykırılığın giderilmesi sadece bölge idare mahkemelerinin kesin kararlarına karşı başvurulabilen bir yol iken kanun yararına temyiz Danıştay'dan temyiz incelemesinden geçmemiş ilk derece mahkemesi kararlarına karşı da başvurulabilen bir yoldur.

C. Yargılamanın Yenilenmesi Müessesesinden Farkı

Yargılamanın yenilenmesi müessesesi 2577 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinde düzenlenmektedir⁸⁷. Anılan madde hükmünde sayılan hallerden birinin veya birkaçının varlığı halinde davanın taraflarınca esas kararı veren merciye başvurularak yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunulabilir⁸⁸.

⁸⁷ *Yargılamanın yenilenmesi*: Madde 53-1. Danıştay ile bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinden verilen kararlar hakkında, aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla yargılamanın yenilenmesi istenebilir. a) Zorlayıcı sebepler dolayısıyla veya lehine karar verilen tarafın eyleminden doğan bir sebeple elde edilemeyen bir belgenin kararın verilmesinden sonra ele geçirilmiş olması, b) Karara esas olarak alınan belgenin, sahteliğine hükmedilmiş veya sahte olduğu mahkeme veya resmi bir makam huzurunda ikrar olunmuş veya sahtelik hakkındaki hüküm karardan evvel verilmiş olup da, yargılamanın yenilenmesini isteyen kimsenin karar zamanında bundan haberi bulunmamış olması, c) Karara esas olarak alınan bir ilam hükmünün, kesinleşen bir mahkeme kararıyla bozularak ortadan kalkması, d) Bilirkişinin kasıtlı gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu mahkeme kararıyla belirlenmesi, e) Lehine karar verilen tarafın, karara etkisi olan bir hile kullanmış olması, f) Vekil veya kanuni temsilci olmayan kişiler ile davanın görülüp karara bağlanmış bulunması, g) Çekinmeye mecbur olan başkan, üye veya hakimin katılmasıyla karar verilmiş olması, h) Tarafları, konusu ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir kararın verilmesine neden olabilecek kanuni bir dayanak yokken, aynı mahkeme yahut başka bir mahkeme tarafından önceki ilamın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması. 1) Hükmün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması veya hüküm aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi. 2. Yargılamanın yenilenmesi istekleri esas kararı vermiş olan mahkemece karara bağlanır. 3. Yargılamanın yenilenmesi süresi, (1) numaralı fıkranın (h) bendinde yazılı sebep için on yıl, (1) numaralı fıkranın (ı) bendinde yazılı sebep için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl ve diğer sebepler için altmış gündür. Bu süreler, dayanılan sebebin istemde bulunan yönünden gerçekleştiği tarihi izleyen günden başlatılarak hesaplanır.

⁸⁸ İdari yargıda yargılamanın yenilenmesi istemi hakkında geniş bilgi için bkz. Barış Acun, "İdari Yargılama Usulünde Yargılamanın Yenilenmesi", 2020, 11 (1), İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 338-352; Selman Sacit Boz/ Mehmet Nacak/Ceylan Can/Çağrı

Yargılama yenilenmesi sebebine bağlı olarak kanunda belirtilen süreler içerisinde bu istemde bulunulmalıdır.

Yargılamanın yenilenmesi usulü ise 2577 sayılı Kanunun 55 inci maddesinde düzenlenmiştir⁸⁹. Buna göre, yargılamanın yenilenmesi dilekçesi karşı tarafa gönderilerek bu konudaki karşı tarafın cevabı alınarak yargılamanın yenilenmesi istemi hakkında bir karar verilmektedir. Yargılamanın yenilenmesi istemi yerinde görülmemesi halinde yargılamanın yenilenmesi istemi reddedilecektir. Yargılamanın yenilenmesi istemi yerinde görülmesi halinde ise, bu istem kabul edilerek uyuşmazlığın esası hakkında yeniden karar verilecektir.

Yargılamanın yenilenmesi yolu olağanüstü kanun yollarından birisi olarak 2577 sayılı Kanunda düzenlenmiştir. Oysaki 2576 sayılı Kanunda düzenlenen aykırılığın giderilmesi istemi ise bir kanun yolu değildir. Anılan düzenlemenin kanun yolu olmadığı Danıştay kararlarında da vurgulanmaktadır. Ancak bu yolla başvurularak alınacak olan karar üzerine ilgisinin yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurması söz konusu olabilir. Zira yargılamanın yenilenmesi sebepleri arasında “Karara esas olarak alınan bir ilam hükmünün, kesinleşen bir mahkeme kararıyla bozularak ortadan kalkması”(m. 53/1-c) yer almaktadır. Burada aykırılığın giderilmesi kararları klasik anlamda birer bozma kararları değildir. Ancak gene de idari yargı sistemi içerisinde önemli bir görev ifa eden Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri Kurullarınca ortadan kaldırılmaktadır. Yeni durumda verilen kurul kararlarına göre verilen kararlardan birisinin hukuka aykırılığı ortaya konulmaktadır. Bu nedenle bir yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilir⁹⁰.

Bayer, Türk İdari Yargılama Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Adalet Yayınevi, 2020, s. 85-280; Çağla Tansuğ, İdari Yargılama Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Beta Yayınları, 2016; Gül Üstün, “2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda Öngörülen Yeni Bir Yargılamanın Yenilenmesi Sebebi: Geçici 9. Madde”, 2019, 25 (1), Hukuk Araştırmaları Dergisi, s. 15-26; Ramazan Yıldırım: “Türk İdari Yargısında Yargılamanın Yenilenmesi”, 2001, 1, Prof. Dr. Nuri Çelik’e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, s. 418-447; Ramazan Çağlayan, “İdari Yargıda Yargılamanın Yenilenmesi Sebepleri ve Sınırlılığı”, 2002, VI (1-4), Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 61-76.

⁸⁹ *Yargılamanın yenilenmesi usulü*: Madde 55-1. İsteğin ilişkin olduğu konu, diğer bir daire veya mahkemenin görevine girmiş ise karar bu daire veya mahkemece verilir. 2. Karşı tarafın savunması alındıktan sonra istekler incelenir ve kanunda yazılı sebepler varsa davaya yeniden bakılarak karar verilir. 3. Yargılamanın yenilenmesi istemleri, kanunda yazılı sebeplere dayanmıyor ise, istemin reddine karar verilir. 4. Yargılamanın yenilenmesi istemlerinde duruşma yapılması, görevli daire veya mahkemenin kararına bağlıdır. 5. Bu madde ile 53 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yargılamanın yenilenmesinde bu Kanunun diğer hükümleri uygulanır.

⁹⁰ Bu yönde görüş için bkz. Aydınoglu, s. 409; Esat Toklu; İdari Yargıda İstinaf Sistemine Ge-

SONUÇ

Türk İdari Yargı Sisteminde istinaf kanun yolunun kabul edilmesinden sonra birçok uyuşmazlık artık bölge idare mahkemesinde kesinleşir hale gelmiştir. Daha önce de bölge idare mahkemesinde kesinleşen uyuşmazlıklar vardı. Ancak bu uyuşmazlıklar toplam dava sayısı içinde çok küçük bir oranı teşkil etmekteydi. İstinaf kanun yolunun uygulamaya girmesiyle temyiz yoluna giden uyuşmazlık sayısı önceye nazaran oldukça azalmıştır.

Ülkemizde sekiz farklı ilde bölge idare mahkemesi bulunmaktadır. Bu bölge idare mahkemeleri bünyelerinde ise en az 4 olmak üzere değişiklik sayılarda istinaf daireleri bulunmaktadır. Buna bağlı olarak her bölge idare mahkemesi bünyesindeki istinaf dairelerince belli konulara bakılmaktadır. HSK tarafından oluşturulan iş bölümlerine göre istinaf dairelerinin görev alanları belirlenmektedir. Bölge idare mahkemelerinde birden çok yer istinaf daireleri bulunması nedeniyle bu istinaf dairelerince benzer olaylarda farklı kararlar verilmesi söz konusu olabilecektir.

Bunu düşünen Kanun Koyucu istinaf kanun yolunu düzenlerken 2576 sayılı Kanunda bu konuda da düzenleme yapmıştır. Buna göre maddedeki değişiklikten önce bölge idare mahkemesi istinaf daireleri kararları arasında aykırılığın giderilmesi istemleri Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunca karara bağlanacaktı. Fakat uygulamada, Danıştay’da içtihadı birleştirme kurulunun toplanma ve karar almasındaki yaşanan güçlükler nedeniyle anılan görev Danıştay Dava Daireleri Kurullarına verilmiştir. Önceki düzenlemede Danıştay İçtihadı Birleştirme Kuruluna bu görev verildiğinde Danıştay Kanununun 39 ve 40’ncü maddelerine atıf yapılmıştı. Dolayısıyla anılan kararlar bağlayıcı nitelikte olacaktı. Yeni düzenleme de ise bu konuda her hangi bir hükme yer verilmemiştir. Bunun sonucu olarak uygulamada Danıştay’ın ilgili kurullarınca verilen kararların bağlayıcılığı noktasında ve emsal olaylarda uygulanıp uygulanmaması konusunda tereddütler bulunmaktadır.

Anılan tereddütlerin ortadan kaldırılması amacıyla Danıştay Dava Daireleri Kurullarınca verilen bu kararların bağlayıcılığı yönünde bir düzenleme yapılmasında fayda bulunmaktadır. Yeni yasal düzenlemeler, 2576 sayılı Kanundan ayrı bir şekilde 2575 sayılı Danıştay Kanununda ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda yapılmalıdır. 2575 sayılı Kanunun Danıştay Dava Daireleri Kurullarının görevlerini düzenleyen 38

çiş, Danıştay ve İdari Yargı Günleri 147. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları No: 89, 2015, s. 63–71.

inci maddesinde yapılacak ilave ile Danıştay İdari/Vergi Dava Daireleri Kurullarının görevleri arasına bölge idare mahkemeleri kararları arasında aykırılığın giderilmesi istemleri hakkında karar verme de ilave edilmelidir.

Aynı şekilde 2577 sayılı Kanunda yapılacak olan değişiklikle birlikte “teymiz olmadan kesinleşen bölge idare mahkemesi kararlarına karşı başvuru yolu” isimli bir kanun yolu getirilebilir. Bu kanun yolunda başvuru usulü, başvuru süresi, başvuru üzerine karar verme süresi, verilen kararların yayımlanması ve bağlayıcılığın ne şekilde olacağı konusu ayrıntılı olarak düzenlenebilir. Örneğin, aykırılığın giderilmesi yoluna başvurulmuş dosyalar ve benzeri dosyalar hakkında kesinleşen kararların ortadan kaldırılması için Danıştay kararı lehine olan tarafa yargılamanın yenilenmesini isteme hakkı ayrıca ve açıkça düzenlenebilir. Danıştay ilgili kurul kararının özellikle dava konusu işlemlerin iptali yönünde olması halinde bu kararların uygulanması için idareye doğrudan bu kararlarla başvuru imkânı gibi yollar düzenlenebilir. Burada uygulamada ortaya çıkan sorunlardan hareketle bu şekilde bir düzenleme yapılması elzem hale gelmiştir. Yapılacak olan düzenlemede üzerinde durulması gereken en önemli husus ise bu yola başvuranların başvurularının sonucunda lehlerine karar çıkması halinde bu kararın hüküm ve sonuç doğuracak olmasıdır. Hüküm ve sonuç doğurmayan bu gibi hallerin vatandaşın veya idarenin hukuka olan güveni ve adalete olan inancının derinden sarsılacağı tartışmasızdır.

İdari yargılama hukuku ile ilgili temel kanunlar olan 2575 sayılı, 2576 sayılı, 2577 sayılı kanunlarda yargı paketi adı altında madde madde değişiklikler veya içerisinde her tür konuda düzenlemenin yer aldığı torba kanun değişiklikleriyle madde madde değişiklikler yapılması yerine bu temel kanunlar yeni baştan ele alınmalıdır. Özellikle İdari Yargılama Usul Kanunu idari yargının kendine özgü şartları da düşünülerek yeniden yazılmalıdır. Bu yeniden yazımda ise idari yargıdaki kanun yolları konusu da bu kanunda bütün yönleri ile ele alınmalıdır. İstinaf kanun yolunun kabulünden sonra ortaya çıkan sorunlar da bu yolla giderilmelidir. Yapılan bu yeniden kanun yazım faaliyeti sırasında da bölge idare mahkemeleri kararları arasındaki aykırılığın giderilmesi müessesesi bütün yönleriyle birlikte düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Acun B, “İdari Yargılama Usulünde Yargılamanın Yenilenmesi”, 2020, 11 (1), İÜHFD, s. 338-352.
- Akyıldız A, “İstinafa İlkel Bakmak”, Danıştay ve İdari Yargı Günleri 147 nci Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları No: 89, 2015, s. 11-32.
- Akyılmaz B/Sezginer M/Kaya C, Türk İdari Yargılama Hukuku, Savaş Yayınevi, 4. Baskı, 2020.
- Atay E E, İdari Yargılama Hukuku, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2020.
- Avcı M, “6545 ve 6552 sayılı Kanunlar ile İdari Yargıya İlişkin Kanunlarda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme”, 2015, 13, (152), Legal Hukuk Dergisi, s. 35-106.
- Avcı M, İdari Yargılama Usulünde Son Yenilikler ve İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu, Yetkin Yayınevi, 2017.
- Aydınoglu Z N, İstinaf Kanun Yolunun İdari Yargılama Usulüne Başlıca Etkileri, 2018, 9 (34), Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 387-423.
- Bereket Z, “İdari Yargılama Hukuku Açısından İstinaf ve Kabulü Sorunu” 1998, 28 (94), Danıştay Dergisi, s. 93-107.
- Bilgin H/Eraslan Y, “6552 Sayılı Kanunla 2577 Sayılı Kanunlarda Yapılan Değişiklikler”, 2016, 1 (2) KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 121-147.
- Bilgin H, “Beşinci Yargı Paketiyle İdari yargıdaki Son Değişiklikler Hakkında Bir İnceleme”, 2016, 1 (2), KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 149-186.
- Bilgin H, “Son Yasal Değişiklikler Bağlamında İdari Yargıda “İsrar” Kararı”, 2020, 28 (1), Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 75-125.
- Bilgin H, 99 Soruda İdari Yargıda İstinaf Başvuru Rehberi, Adalet Yayınevi, 2016.
- Boz S S/Eraslan Y, İdari Yargılama Usulünde “Karar Verilmesine Yer Olmadığı” Kararları, 2020, 24 (2), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 389-423.
- Boz S S/Nacak M/Can C/Bayer Ç, Türk İdari Yargılama Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Adalet Yayınevi, 2020.

- Çağlayan R, “ Fransız ve Türk İdari Yargılama Hukuklarında İvedi Yargılama”, 2014, XVIII (3-4), EÜHFD, s. 1-41.
- Çağlayan R, “İdari Yargıda Yargılamanın Yenilenmesi Sebepleri ve Sınırlılığı”, 2002, VI (1-4), EÜHFD, s. 61-76.
- Çağlayan R, İdari Yargı Kararlarına Karşı Başvuru Yolları (Fransa-Türkiye Mukayeseli Bir Deneme) Seçkin Yayınevi, 2017.
- Çağlayan R, İdari Yargılama Hukuku, Seçkin Yayınevi, 12. Baskı, 2020.
- Çınarlı S, İdari Yargılamada İstinaf ve Bölge İdare Mahkemeleri, Seçkin Yayınevi, 3. Baskı, 2020.
- Coşkun M K, İçtihatların Birleştirilmesi, 2001, (1), Ankara Barosu Dergisi, s. 87-146.
- Demirkol S, “İdari Yargılama Usulü Yenilenirken İstinaf Kanun Yolu Öngörüsü-Danıştay’ın İçtihat Mahkemesi Rolü’nün Güçlendirilmesi”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 148. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2016, s. 115-140.
- Duran L, “Danıştay’ın İçtihatları Birleştirme Uygulaması”, 1972, 27 (3), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, s. 419-441.
- Duran L, “İdari Yargı Adlileşti”, 2011, 3 (1-3), İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, s. 53-83.
- Eraslan Y, “İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu Aşamasında Verilen Gönderme Kararları Üzerine Bir İnceleme”, 2020, 6 (1), Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 77-132.
- Gözübüyük A Ş, Yönetmelik Yargı, Turhan Kitapevi, 34. Baskı, 2015.
- Gülan A, “Ülkemizdeki Kanuni Düzenlemeler Sonrasında İstinaf Kanun Yolu Hakkında Yeniden ve Farklı Düşünmek”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 148. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2016, s. 19-27.
- Gürkan M F/Deniz Y/Boz S S, “İdari Yargıda Kanun Yararına Bozma”, 2013, 21 (1), SÜHFD, s. 105-128.
- Hasbutcu S T, İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu, Adalet Yayınevi, 2016.
- Hondu S, “İdari Yargılama Usulünde Israr”, 1986, (60-61), Danıştay Dergisi, s. 48-53.
- Işıklar C, “İdari Yargıda İçtihatların Birleştirilmesinin Hal ve Şartları”, 2013,

- 4 (14), Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 467-500.
- Kalabalık H, İdari Yargılama Usulü Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 14. Baskı, 2020.
- Kara B C, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, 2020, 11 (1), İÜHFD, s. 353-371.
- Kara S, “İvedi Yargılama Konuları ve Süreleri”, 2020, 15 (167), Terazi Hukuk Dergisi, s. 1390-1408.
- Kızılyel S/Solmaz N, Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararları, Adalet Yayınevi, 2016.
- Kızılyel S, “Danıştay İçtihatları Birleştirme Usulünün Formel İşleyişi Üzerine”, 2015, (119), Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s. 115-142.
- Özdemir H E, “İdari Yargıda ‘İsrar’ (Direnme) Kararının Şekil ve İçerik Bakımından Niteliği”, 2012, 8 (95-96), Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, s. 27-36.
- Sancakdar O, “İdari Yargı İstinaf Sistemindeki Olası Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 148. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2016, s. 29-113.
- Sancakdar O, “İdari Yargıda İstinaf Sistemi Üzerine Düşünceler”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 144. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları No: 83, 2012, s. 13-95.
- Saygın E, “İdari Yargıda İstinaf Mahkemesi Tartışmaları Üzerine Bir Analiz”, 1998, LXIX (1-2), İHFHM, s. 635-648.
- Sezginer M, “İdari Yargıda İstinaf İncelemesinin Esasları ile İstinaf Uygulamasında İçtihat Ayrılıkları Sorunu ve Çözüm Yolları”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 150. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 99, 2018, s. 111-135.
- Tansuğ Ç, İdari Yargılama Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Beta Yayınları, 2016.
- Telli A, “İstinaf Kanun Yolunda Olası Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Danıştay ve İdari Yargı Günleri 148. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2016, s. 141-154.
- Toklu E, İdari Yargıda İstinaf Sistemine Geçiş, Danıştay ve İdari Yargı Günleri 147. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları No: 89, 2015, s. 63-71.

Tuncay A H/Özdeş O/Başpınar R, “İdari Yargılama Usulü”, Yüzyıl Boyunca Danıştay, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1968, s. 709-714.

Turhan M K, “İdari Yargıda İvedi Yargılama Usulü”, 2015, (3), Ankara Barosu Dergisi, s. 185-219.

Üstün G, “İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu Üzerine Bir Değerlendirme”, 2016, 22 (2), MÜHFHAD, s. 13-38.

Üstün G, “2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda Öngörülen Yeni Bir Yargılamanın Yenilenmesi Sebebi: Geçici 9. Madde”, MÜHFHAD, 2019, 25 (1), s. 15-26.

Yıldırım R, “Türkiye’de İstinaf Uygulamasının İdari Yargıya Etkisi”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 147. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları No: 89, 2015, s. 33-53.

Yıldırım R, “Türk İdari Yargısında Yargılamanın Yenilenmesi”, 2001, 1, Prof. Dr. Nuri Çelik’e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, s. 418-447.

Yıldırım T, “İdari Yargıda İçtihad Farklılıkları Sorunu ve Çözüm Önerileri”, Danıştay ve İdari Yargı Günleri 147. Yıl Sempozyumu, Danıştay Yayınları, No: 91, 2017, s. 135-153.

Yılmazoğlu Y E, “İsrar Kararı ve Dava Daireleri Kurulunca Bozulması Üzerine Verilen Kararın Temyizen İncelenmesi”, 2014, 4 (14), Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 911-938.

Yılmazoğlu Y E, “İçtihad Farklılıklarının Temel ve Hak Özgürlükler Yönünden Değerlendirilmesi”, 2019, 7 (13), Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, s. 551-622.

Bu çalışmada kullanılan tüm yargı kararları www.uyap.gov.tr adresinden alınmıştır.